

eraberean

**TRATU-BERDINTASUNAREN ALDEKO ETA
DISKRIMINAZIOAREN AURKAKO SAREA**

**RED PARA LA IGUALDAD DE TRATO
Y NO DISCRIMINACIÓN**

Eraberean Sarearen jarduera 2019an

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

ENPLEGUKO ETA GIZARTE
POLITIKETAKO SAILA

DEPARTAMENTO DE EMPLEO
Y POLÍTICAS SOCIALES

eraberean

**TRATU-BERDINTASUNAREN ALDEKO ETA
DISKRIMINAZIOAREN AURKAKO SAREA**

**RED PARA LA IGUALDAD DE TRATO
Y NO DISCRIMINACIÓN**

Eraberean Sarearen jarduera 2019an

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

ENPLEGUKO ETA GIZARTE
POLITIKETAKO SAILA

DEPARTAMENTO DE EMPLEO
Y POLÍTICAS SOCIALES

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia

Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2020

Lan honen bibliografia-erregistroa Eusko Jaurlaritzaren *Bibliotekak* sarearen katalogoan aurki daiteke: <http://www.bibliotekak.euskadi.eus/WebOpac>

Argitaraldia:

1.a, 2020ko uztaila

Ale-kopurua:

60

© Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioa
Enpleguko eta Gizarte Politiketako saila

Internet:

www.euskadi.eus

Argitaratzailea:

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco
Donostia-San Sebastián, 1. 01010 Vitoria-Gasteiz

Diseinua eta maketazioa:

Kabinetearen eta Komunikazioaren Zuzendaritza. Enpleguko eta Gizarte Politiketako saila

Inprimaketa:

Eusko Jaurlaritzako Inprenta eta Erreprografia Zerbitzua

L.G.:

xxxx

aurkibidea

ERABEREAN SAREAREN JARDUERA 2019an 5

Eraberean: Tratu-berdintasunaren aldeko eta Diskriminazioaren aurkako Sarea 7

Eraberean Sarearen jarduerak 2019an 11

BARNE-JARDUERA 11

KANPO-JARDUERA 16

• 1. lan-ardatza: Prebentzioa, Prestakuntza eta Sentsibilizazioa 17

Sareari buruzko informazioa emateko eta Sarea ezagutarazteko jarduerak 17

Prestakuntza-jarduerak 27

Sentsibilizazio-jarduerak 32

Jarduerak osagarriak 37

• 2. lan-ardatza: Arreta, Aholkularitza eta Laguntza 43

Sareak 2019an artatutako kasuen inguruko datu esanguratsuenak 44

Informazio soziodemografikoa 45

Profil soziodemografikoa, begiraden arabera 59

Diskriminazio-eremuak 67

Nabarmentzeko kasuak 81

ERABEREAN SAREAK ARTATUTAKO PERTSONEI EGINDAKO ELKARRIZKETAK 83

Ijitoen aurkako diskriminazio-tratuaren biktima bati elkarrizketa 85

Belo islamikoa eramateagatik diskriminazioa jasan duen biktima bati elkarrizketa 88

ERABEREAN SAREAREN JARDUERA 2019AN

ERABEREAN: TRATU-BERDINTASUNAREN ALDEKO ETA DISKRIMINAZIOAREN AURKAKO SAREA

Eraberean Sarea Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak sustatzen du, Familia Politikako eta Aniztasuneko Zuzendaritzaren bidez, eta 2014. urtearen amaieran sortu zen arraza-, etnia- edo nazio-jatorriagatiko eta sexu-orientazio edo -identitateagatiko eta genero-identitateagatiko diskriminazioaren aurka borrokatzeko.

Hasieratik balioetsi zen zein garrantzitsua den lan hori sarean egitea, hainbat gizarte-erakunderekin batera; izan ere, immigrazioaren, ijitoen eta LGTBI kolektiboen sustapenaren esparruan esku hartzen ibilbide luzea izateaz gain, erreferenteak ere izan zitezkeen diskriminazio-kasu baten berri ematera joandako pertsonentzat edo kolektiboentzat, eta, horrela, “antena” moduan funtzionatu dute arraza-, etnia- edo sexu-arrazoiengatiko eskubide-urraketei antzemateko eta tratu-berdintasunaren eta diskriminaziorik ezaren printzipioa zabaltzen laguntzeko, informazio-, sentsibilizazio- eta prestakuntza-ekintzen bidez.

Aurrerantzean, erakunde horiei “antena” deituko diegu, eta lehen aipatutako hiru hurbilketak –migratzailea, ijitoa eta LGTBI– “begirada” gisa aipatuko ditugu. Hori Eraberean Sarearen berezko terminologia da; erabili ahala sendotuz joan da eta, horregatik, txosten honetan errespetatu nahi dugu.

Guztiok ados jarri ginen autonomia-erkidego mailako lan-sare bat eratu behar zela, esku hartzeko eredu partekatu bat izango zuena, eta horrekin bat egiteko konpromisoa hartu zuten Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak ez ezik (lehen aipatutako zuzendaritzaren bidez parte hartzen du), baita gizarte-erakunde ugari ere (hasieran 12 eta gaur egun 11).

Eraberean Sareko antenak hauek dira: Aldarte, CEAR-Euskadi, Gurutze Gorria; Gao Lacho Drom, CITE-CCOO Bizkaia, Errespetuz, Kale Dor Kayiko, Nevipen, Agifugi, Gehitu eta SOS Arrazakeria Gipuzkoa.

Geroago, 2018an, beste bi elkarte sartu ziren Eraberean Sarean, erakunde laguntzaile gisa. Bizigay (LGTBI eremua) eta Amuge (Ijito Herriaren eremua) elkarteak dira.

Erakunde horiek, zuzendaritzako, Biltzen eta Berdindu zerbitzuetako eta Ijito Herriaren Euskadiko Kontseiluko Idazkaritza Teknikoko langileekin batera, Eraberean Sarea osatzen dute, zeinak oinarrizko helburu hauek baititu:

- Tratu-berdintasunaren aldeko eta arraza-, etnia- edo nazio-jatorriak, sexu-orientazioak edo -identitateak eta genero-identitateak eragindako diskriminazioaren aurkako politikak sustatzea.
- Herritarrei beharrezko tresnak ematea (informazioa, aholkularitza, orientazioa) diskriminaziozko tratu baten ondorioz eskubideak urratzen bazaizkie beren eskubideak balia ditzaten.

- Sarea osatzen duten erakundeek edo antenek artatutako kasuen erregistroa sistematizatzea eta horiek aldagai garrantzitsu batzuen arabera aztertzea ahalbidetuko duen txosten batean aurkeztea.

Honako hauek dira Sarearen barruko funtzionamendu-egitura nagusiak:

- Talde eragilea. Zuzendaritzako, Biltzeneko, Berdinduko eta Ijito Herriaren Euskadiko Kontseiluko Idazkaritza Teknikoko kideek osatzen dute. Sarea maila politikoan bultzatzeko, baliabideak bilatzeko eta horren jarraipena eta ebaluazioa egiteko eginkizuna du.
- Idazkaritza teknikoa: Sarearen funtzionamendua koordinatzen eta bideratzen du. Familia Politikako eta Aniztasuneko Zuzendaritzak Biltzenen esku uzten du lan hori.
- Osoko bilkura: Gune honetan elkartzen dira Sarea osatzen duten eragile guztiak. Aldian-aldean biltzen dira, antenek egin dituzten edo egin asmo dituzten jarduerak, esku artean dituzten kasuak eta Sarearen funtzionamendurako garrantzitsutzat jotzen den beste edozein gai Sarean partekatzeko.
- Batzordeak: Sarearen barruan eratutako lantalde espezializatuak dira. Batzordeak Sareko kideek berek osatzen dituzte: antenen ordezkariak, talde eragileko kideak eta idazkaritza teknikoak. Hasieran, honako batzorde hauek sortu ziren:

- Informazioa eta Dokumentazioa
- Prestakuntza eta Sentsibilizazioa
- Diskriminazioaren Biktimentzako Arreta, Aholkularitza eta Laguntza.

Hiru batzorde horiez gain, 2017an sortutako lantalde bat dago, Sarearen barneko eta kanpoko komunikazioarekin lotuta sortu diren gai oso zehatzei puntualki erantzuteko, baina ez da formalki eratu lan-batzorde gisa.

ERABEREAN SAREAREN JARDUERA 2019AN

Txosten honen helburu nagusia Eraberean Sareak 2019an egindako lanaren alderdirik esanguratsuenak jasotzea da.

Aurreko urteetan bezala, lan hori bi mailatan egin da: barrura begira eta kanpora begira.

BARNE-JARDUERA

Sarea antolatzea, bateratzea, sendotzea eta garatzea

Sarearen funtzionamendua, koordinazioa eta dinamizazioa ahalbidetzen duen ohiko dinamika da, eta hori bileren bidez gauzatzen da, Sarea koordinatzen duten egitura hauen artean:

1. Talde eragilea: Sarea bultzatzeko eta haren jarraipena eta ebaluazioa egiteko. Talde eragilea sistematikoki biltzen da osoko bilkura bakoitzaren aurretik, baita beharrezkotzat jotzen duen bakoitzean ere: 2019an, 10 aldiz bildu da talde eragilea.
2. Osoko bilkurak: Eraberean Sarea 9 osoko bilkuratan bildu da 2019an, eta horietan parte hartu dute Sarea osatzen duten erakundeetako ordezkariak, talde eragileko kideak eta idazkaritza teknikoak.
3. Batzordeak: lan-espazio espezializatuko hiru batzordeak (Informazioa eta Dokumentazioa; Prestakuntza eta Sentsibilizazioa; eta Diskriminazioaren Biktimentzako Arreta, Aholkularitza eta Laguntza) hainbat bilera egin dituzte 2019an. Bilera horietako gehienak osoko bilkuren barruan egin dira.

- Sarearen barne-jarduerari dagokionez, **Araudiarekin** zerikusia duena ere aipatu behar dugu:

Sarearen 2017ko jarduera-txostenak jakinarazi zuen Eraberean Sarearen barne-funtzionamenduko Araudia egin eta onartu zela, 2017ko irailaren 18ko osoko bilkuran.

Araudi horrek, oinarrizko beste arau batzuez gainera, Sarearen definizioa eta jarduera-eremua jasotzen ditu; haren jarduerak, antolaketa, egitura eta funtzionamendua, eta abar.

Araudia beharrezkotzat jotzen zen Sarearen funtzionamendua oro har sistematizatzeko, kide bakoitzaren ekarpenak definitzeko eta Sarearen jarduera guztia adostutako eta partekatutako helburuetara bideratzeko.

Araudi horren 14.2 artikulua ezartzen duenez, Osoko Bilkuran onartu eta lehenengo bi urteetan, 6 hilabeteen behin berrikusiko da haren funtzionamendua, martxan jartzen denetik aurrera, eta Koordinazio Orokorra berrikuspen hori sustatuko du osoko bilkuran, dagokion gai-zerrendan sartuz.

Hala, artikulua hori betez, 2019. urtean araudia berrikusi egin zen. Oraingo honetan, gainera, beharrezkoa izan da araudiaren artikuluetako baten testuan aldaketa bat egitea. Hain zuzen ere, **16. artikulua, Datuen babesari buruzkoa**, aldatu behar izan da, Datu Pertsonalak Babesteari buruzko 3/2018 Lege Organiko berria aintzat hartzeko. Lege horren aipamena sartu da artikulua horretan.

Aldaketa hori alde batera utzita, araudia berretsi egin da, 2019ko ekainaren 17ko osoko bilkuran.

- Barne-mailan, gainera, garrantzitsua da adieraztea 2019. urtean **Sarearen aplikazioa berrikusteko eta hobetzeko proposamenak** egiteko prozesu bat garatu dela.

Horri dagokionez, urtean zehar, Sareko parte-hartzaile guztiek, bai antenek, bai talde eragilekoek, ekarpenak egiteko aukera izan duten partaidetza-prozesu baten bidez, aplikazioaren zenbait funtzionalitate osatu eta hobetu dira, antenen erabiltzaileek horiek hobetzeko eskatzen baitzuten.

Ildo horretan, azpimarratzekoa da aplikazioan kasu bat sartzeko aukera ahalbidetu dela, biktima pertsona fisiko jakin bat denean ez ezik, kolektibo bat denean ere; halaxe gertatzen da maiz, adibidez, gorrotoaren diskurtsoaren kasuan, batez ere sare sozialetan.

Aldi berean, Arreta, Aholkularitza eta Laguntza Batzordeak dokumentu bat egin du Sareak ezagutzen dituen balizko gertakari diskriminatzaileetan urratutako askatasunei eta oinarritzko eskubideei buruz. Dokumentua beharrezkotzat jotzen zen antena guztiek duten oinarritzko eskubide bakoitzaren definizioa izateko, kasu zehatz bakoitzean zer urraketa mota egin den balioestean ahalik eta interpretazio-desberdintasun gutxien izateko. Horrekin lortu nahi da datu-bilketa homogeneouskoa izatea, horrek erraztuko baitu ondorengo txostenak egitea.

- Beste alde batetik, 2019. urtean barne-mailan ezinbestekoa da hau nabarmentzea: Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak eta Euskal Herriko Unibertsitateko Justizia Sozialaren aldeko Klinika Juridikoak 2018an sinatu zuten **lankidetza-hitzarmenaren¹ ondorioz egindako jarduera**.

Hitzarmenak ezartzen duenez, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak Eraberean Sarea osatzen duten erakundeek ikuspegia eta esperientzia ekarriko dio diskriminazio-kasuen arretari; eta Klinika Juridikoak bere espezialisten ezagutza tekniko eta juridikoa ekarriko dio Eraberean Sareari, arlo horretako doktrina eta jurisprudentziarako sarbidea ere emateaz gainera.

¹ Sarearen jarduerari buruzko 2018ko txostenean informazio zabala eskaini zen hitzarmen horri buruz.

Horretarako, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak Eraberean Sareko langileen parte-hartzea sustatzen du Klinika Juridikoak egindako mintegietan, eta Eraberean Sareko erakundeek artatutako kasu errealei buruzko informazioa ematen dio.

Bestalde, Klinika Juridikoak kasu horiek aztertu eta Sarera itzultzen ditu, tratamendu espezializatua emanez. Gainera, Klinika Juridikoak bere lankidetzak eskaintzen du Eraberean Sarearentzat interes estrategikoa duten beste eduki batzuei heltzeko.

Lankidetzak hori 2019an gauzatu da, urtean zehar egin diren hainbat jardueratan:

- Eraberean Sarearen parte-hartzea Klinika Juridikoak egindako prestakuntza-mintegietan. Horien artean, honako hauek azpimarra daitezke:
 - “Kasuak aurkezteko” saioa: Eraberean Sareak Klinika Juridikoko ikasleei Sareak artatutako kasuen multzo hautatu bat aurkeztean datza.
 - “Kasuak itzultzeko” saioa Klinika Juridikoaren eskutik. Saio horretan, Sareak lehenago aurkeztutako eta Klinika Juridikoko ikasleek landutako kasuen itzulketa egin da.

(Saio horiei buruzko xehetasun gehiago kapitulu honetan bertan, **Gizarte Justiziaren aldeko Klinika Juridikoak antolatutako prestakuntza-saioak** atalean).

- Klinika Juridikoak bere lankidetzak eskaini dio Eraberean Sareari, Sarearentzat interes estrategikoa duten edukiei heltzeko.

Eraberean Sareak honako eduki hauek jo zituen lehentasunezkoetat:

- Auzi estrategikoa
- Biktimei arreta emateko protokoloa berrikustea

- Hiru mailako prestakuntza-moduluak, Eraberean Sareko prestatzaileentzat
- Jurisprudentzia

Lehentasun horiek lan-ildo bana dakarte, eta horietako bi 2019an hasi ziren; zehazki, auzi estrategikoari eta jurisprudentziari buruzkoak (Klinika Juridikoak landu dituen eta Sareak artatzen dituen kasuei dagozkie).

- Klinika Juridikoaren parte-hartzea Tratu-berdintasunari eta Diskriminaziorik Ezari buruzko I. Euskal Kongresuaren ebaluazio- eta jarraipen-bileretan.

KANPO-JARDUERA

Gizarte-proiektzioa eta pertsona eta kolektiboei arreta ematea

Jarduera hori bi lan-ardatzen inguruan egiten da. Lehenengo ardatzak, **informazioaren, dokumentazioaren, prebentzioaren, prestakuntzaren eta sentsibilizazioaren** arloan tratu-berdintasunaren printzipioarekin lotuta egiten diren ekintza guztiak hartzen ditu barne. Bigarrenak, berriz, biktimak hartzen ditu jomugan: jatorriak, etniak, nazionalitateak edota sexu- eta genero-orientazio edo -identitateak eragindako diskriminaziozko tratu edo gorroto-delitu baten biktima edo lekuko izanda, antenen bitartez Eraberean Sarearekin harremanetan jarzen diren pertsonak. Sareak **arreta, aholkularitza eta laguntza ematen die**.

1. lan-ardatza:

Prebentzioa, prestakuntza eta sentsibilizazioa

Lan-ardatz hau Sareari buruzko informazio-, dokumentazio- eta hedapen-jarduera guztiei dagokie, bai eta erakundeei, gizarte-erakundeei eta gizarte zibilari prestakuntza, sentsibilizazioa eta aholkularitza emateko jardueri ere.

Bi batzordek garatzen dute lan-ardatz hau: **Informazio eta Dokumentazio Batzordeak eta Sentsibilizazio eta Prestakuntza Batzordeak**. Hala ere, batzorde horietako bakoitzaren lan-eremua ez da itxia, eta zenbaitetan elkartzen dira proiektu edo jarduera batzuk batera egiteko.

Edonola ere, aipatzekoa da ardatz honen inguruan egiten diren jarduera guztiak ez dituztela batzorde horiek gauzatzen.

Sareari buruzko informazioa emateko eta Sarea ezagutarazteko jarduerak:

Sareari buruzko informazioa zabaltzeko eta Sarea ezagutzera emateko, jarduera ugari egin dira maila desberdinetan:

Sarearen jarduerari buruzko 2018ko txostena

Eraberean Sarearen jarduerari buruzko 2018ko Txostena egitea eta zabaltzea izan da, beharbada, Sareari buruzko informazioari dagokionez, jarduerarik esanguratsuena.

Txostenak Eraberean Sarearen laugarren urteko jarduera jasotzen du, eta helburu nagusia da Sareak eta hori osatzen duten elkarteek 2018an egindako lana ikusaraztea.

Bertan, Sarearen urte horretako jarduera garrantzitsuenak zehazten dira: Sareari buruzko informazioa emateko eta Sarea ezagutarazteko jarduerak, prestakuntza-jarduerak, sentsibilizazio-jarduerak eta abar.

Bestalde, Sareak 2018an artatu dituen kasuen kopuruari buruzko datuak eta horien azterketa eskaintzen dira txostenean. Horiekin batera, antenek artatutako kasu sorta baten nondik norakoak jasotzen dira.

Txosten hori Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren web-orrian txertatu zen ². Horrez gain, edizio inprimatu bat ere egin zen, 60 alekoa.

² Esteka honetan eskura daiteke txostena: <http://www.euskadi.eus/rederaberean>

Azkenik, interes bereziko puntuetan zabaldu zen txostena, hala bertsio digitala nola paperekoa.

Antenek Sarea ezagutzera emateko egindako lana

Eraberean Sarea osatzen duten elkarteek Sarea ezagutarazteko lan handia egin dute 2019an, eta hainbat jarduera egin dituzte esparru desberdinetan: jardunaldiak, hitzaldiak, jai-guneak, azokak, topaketa irekiak, unibertsitate-erakundeak, ikastetxeak, argitalpen espezializatuak...

- **CEAR-EUSKADI:**

CEAR-Euskadik Eraberean Sarearen zerbitzua ezagutarazi die Euskal Autonomia Erkidegoan dituen ordezkariak, bai eta CEAREN gainerako ordezkariak ere, eta 2019ko azaroan Skype bidez emandako erakundeko boluntariora globalarekin izandako tailer batean eman du horren berri.

Bestalde, CEAR-Euskadik urtean zehar hainbat hitzaldi, ikastaro, jardunaldi... egin ditu migrazioari eta oro har asiloari buruz, eta Eraberean Sarearen lana zabaldu dute horietan.

Bestalde, CEAR-Euskadik Eraberean Sareko kide izateari buruz hitz egin du, martxoaren 21ean, Arraza-diskriminazioaren aurkako Nazioarteko Egunaren kariaz komunikabideetan egindako esku-hartzeetan.

CEAR-Euskadik Gipuzkoako SOS Arrazakeriaren laguntzarekin egindako "Suteen aurkako Gida" dibulgazio-argitalpenean oinarritu dira esku-hartze horiek.

"Suteen aurkako Gida" herritarrei zuzenduta dago, eta gorroto diskurtsoei aurre egiteko 19 tresna eskaintzen ditu; horietako bat da, hain zuzen ere, Eraberean Sarearen erabilera.

"Suteen aurkako gidak" oihartzun zabala izan du sare sozialetan.

- **GIPUZKOAKO SOS ARRAZAKERIA**

Gipuzkoako SOS Arrazakeriak Eraberean Sarearen lana zabaldu du bere albisteen laburpenean, MUGAK prentsa behatokiaren bidez.

- **CITE-CCOO:**

CITE-CCOOk CCOOren zenbait batzorde eta ordezkaritzatan zabaldu du Eraberean Sarearen lana, eta diskriminaziozko ekintza bat detektatuz gero nola jokatu azaldu du.

Halaber, Eraberean Sarearen logoa ezarri du BILTZAR aldizkarian, afiliatuen artean ezagutzera emateko.

- **GURUTZE GORRIA**

2018an ezarritako estrategiari jarraipena emanez, 2019an Gurutze Gorriak jarduerak egin ditu Eraberean Sareari zabalkundea emateko, hala barruan nola kanpoan.

Barne-mailan, informazio-bilerak egin dira diskriminazioa jasan dezaketen kolektibo ahulekin lan egiten duten teknikariekin, zehazki,

enplegu-arloko teknikariekin eta muturreko kalteberatasun-egoeran dauden pertsonen programako teknikariekin.

Kanpoan, harremanak izan dira bi elkarterekin, zeinak kolektibo kaltebera horiekin egindako lanagatik hautatu baitira. Hala, 2019ko martxoaren 28an bilera bat egin zen Gasteizko Asociación de Residentes Afroamericanos "Afro" elkartearekin, eta Sareari buruzko informazio-lan bat egin zen.

Halaber, 2019ko martxoaren 29an bilera bat egin zen ADSIS Fundazioarekin. Bi erakundeei Eraberean Sareari buruzko triptikoak eta bestelako informazio-materialak eman zitzaizkien.

Bestalde, urtean zehar, Gurutze Gorriak hainbat jarduera egin ditu gizartea oro har sensibilizatzeko eta prestatzeko, diskriminaziorik ezaren eta pertsona guztiekiko errespetuaren eta tolerantziaren garrantziaren inguruan.

Jarduera horietan, Gurutze Gorriak Eraberean Sarearen lana zabaldu du, eta erakundeak Sareko antena gisa duen eginkizunari buruzko informazioa eman du. Jarduera horiek honako hauek izan dira:

- "Maletarik pisutsuena" kanpaina, hainbat saiotan garatua Gasteizko ikastetxe hauetan: San Prudentzio, Jesusen Bihotza, Koldo Mitxelena, Lakua BHI, Los Herrán BHI, Presentación de María HLBHIP eta Olabide Ikastola. Kanpainaren helburua herritarrek sensibilizatzea da, migratzera behartuta dauden pertsonen arazoaz.
- "Sense of home" kanpaina, hainbat saiotan garatua Gasteizko ikastetxe hauetan: Iparralde, Zabalgana eta Presentación de María. Kanpainaren helburua kontzientziazioa, ulermena eta en-

patia sustatzea da; horretarako, errealitate birtualeko esperientzia baten bidez, Libanoko errefuxiatu-guneetako errefuxiatu siriarren artean dagoelako sentsazioa jasotzen du ikusleak.

- **KALE DOR KAYIKO:**

Kale Dor Kayikok jarraitu du informazioa zabaltzen Sareari buruz eta elkartearen beraren jardueretan eskaintzen dituen zerbitzuei buruz.

Informazio-mahaiak jarri ditu Eraberean Sareari buruzko materialarekin:

- 2019ko Kale dor Kayiko sariak, ekainaren 19an eta 20an, Donostian eta Bilbon, hurrenez hurren.
- Getxo-Folk, irailaren 5ean, Getxon.
- Bizipoza jaia, urriaren 5ean, Barakaldon.
- Unión Romani-ren "Arrazakeriaren aurkako Kazetariak" urteko txostenaren aurkezpenean. Kasu horretan, kaleko informazio-puntu bat ezarri zen, Eraberean Sareari buruzko materialarekin.
- Urriaren 18an, Bilboko Bailen kalean, "Zatoz gu ezagutzera" izeneko ekitaldiaren kariaz.

- **AGIFUGI:**

AGIFUGIk Eraberean Sarearen beraren eta Sareko antena gisa berak duen zereginaren zabalkundea egin du, elkarteko emakume-arloa-

ren informazio- eta sentsibilizazio-jardueren bidez. Zehazki, jarduera hauek egin ditu:

- Batzarrak egin ditu hilero, elkartearen egoitzan, ostegunetan, 16:00etatik 18:00etara. Gune hori emakumeen artean eztabaida sortzeko erabili da, emakumeek, aldi berean, Eraberean baliabidearen berri eman diezaioten beren familiei.
- Bi hilean behingo "cafe-caló" solasaldiak espazio informalagoetan egin dira aurtan, parte-hartzaileen katean eta auzoetan, emakume ijitoek izan ditzaketen diskriminazio-egoerak azaltzeko.
- Informazio-hitzaldia egin zen EHUn Ijito Herriaren historiari buruz, apirilaren 15ean. "Gizarte- eta hezkuntza-arloko esku-hartzea testuinguru behartsuetan" izenpean, Ijito Herriaren historiari buruzko gidalerroak eskaini zitzaizkien Gizarte Hezkuntzako ikasleei. Horrez gain, erakundeak Eraberean Sareko antena gisa egiten duen lanaren berri eman zen.
- Posta elektronikoaren bidez, informazioa zabaldu da, etxebizitzaren, osasunaren, hezkuntzaren eta abarren arloetan diskriminazio-kasuren bat egonez gero hezitzaileekin barne-komunikazio eraginkorra izateko.

• **NEVIPEN:**

Lankide dituzten elkarte eta erakundeei Eraberean Sarea ezagutarazteko asmoari eutsi diote. Hainbat espaziotan eman dute Sarearen berri:

- Aurreko urteetan bezala, hainbat bilera egin dira emakume ijitoen taldeekin Otxarkoaga auzoko ikastetxeetan.

- Santutxuko gizarte-heziketako mahaian parte hartu zen martxoaren 27an, Sarearen berri emateko. Bertan, inguruko hainbat profesionalek parte hartu zuten: Udaleko gizarte-zerbitzuek, eremuko gizarte-heziketako esku-hartzeko taldeak, Santutxuko oinarrizko gizarte-zerbitzuko psikologoek, lehen eta bigarren hezkuntzako ikastetxeek, Haurrentzat elkarteak (haur eta gazteen osasun mentaleko zentroa), Auzolan Moduluak eta inguruko pediatriak eta eskola-osasunak. 2019an, Errespetuz Sareko beste antena batekin partekatuz ere egin da.
- Sarearen berri eman da, Deustuko Unibertsitateko Gizarte Hezkuntzako eta Gizarte Laneko lehen mailako ikasleen artean, Alde Zaharra-San Frantzisko auzora eta Nevipen elkartera egin ohi duten bisitetako bat aprobetxatuz.
- Sarearen berri eman da, Bilboko Irala auzoan 2019ko martxoaren 23an egindako "Ogiaren Festan" jarritako stand baten bidez. Stand horretan, Eraberean Sareari eta erakundeari buruzko informazio- eta sentsibilizazio-materialak erakutsi ziren. Sareari buruzko informazioa eskainiz gauzatu da Ekimena, modu informalean, ijito-kafe batekin batera.
- Eraberean Sarearen berri eman da, Nevipengo lokaletan Errotik kooperatiba feministarekin lankidetzan egindako prestakuntzaren bidez. Topaketa urriaren 10ean egin zen.

- **GEHITU:**

Gehituk 2019. urtean zehar Eraberean Sarearen zabalkundea egin du, honakoen bidez:

- Webgunea: Eraberean Sareari buruzko informazio eguneratua eta salaketa-inprimakia txertatuz.
<https://www.gehitu.org/servicios-gehitu/>
- Magazine: Sarearen publizitatea txertatuz, 104 (2019ko ekaina) eta 105. (2019ko iraila) aleetan.
<https://www.gehitu.org/category/gehitu-magazine/>
- Sare sozialak: Erabereani buruzko argitalpenak jarritz elkartearen ohiko sare sozialetan.

Ohiko euskarri horiek erabiltzeaz gain, Gehituk Eraberean Sarearen berri eman du elkartearen beraren jardura garrantzitsuetan, eta informazio-triptikoak ere banatu ditu hainbat espaziotan. Hona aipagarrienak:

- Zinemaldiko proiektzioak (Donostia, irailak 20-28).
- "Harrotasunaren antzerkiaren" antzezpenak (Irun, azaroak 27; Ondarroa, abenduak 11; Elgoibar eta Pasaia, abenduak 15).
- Zinegoak filmaren proiektzioak (Gipuzkoa, Donostia, martxoak 4-6).
- Urtean zehar parte hartutako hainbat hitzaldi eta jardunaldi: "Gipuzkoako LGTBI Errealitateen Diagnostikoa" (Donostia, azaroaren 26a); "Sexu- eta Genero-aniztasuna, Iparralde-hegoalde Errealitateak" (Medicus Mundi, Donostia, martxoaren 6a); "Sexu-aniztasuna eta genero-identitatea, adinik eta mugarik gabeko errealitateak" (Donostia, abenduaren 4a).

- **ALDARTE:**

Aldartek Eraberean Sarearen eta hark egiten duen lanaren zabalkundea egiteko lana egin du, urtean zehar hainbat jardueratan.

- **ERRESPETUZ:**

Eraberean Sareari buruzko informazioa zabaldu du, eta informazio-triptikoak banatu ditu parte hartu duen hainbat hitzaldi eta prestakuntza-jardunalditan. Horietako batzuk nabarmenduko ditugu:

- Transexualitateari buruzko prestakuntza espezifikoko saioak, urtariletik azarora bitartean, Barakaldoko 23 ikastetxeetan.
- Basauriko La COPE ikastetxean, DBHko 2. mailako ikasleei, otsailaren 20an.
- Trans ikusgarritasunaren eguna, IRIS Sestaorekin, Sestaoko liburutegian, martxoaren 15ean.
- Eraberean Sarea Santutxuko gizarte- eta hezkuntza-batzordeari aurkeztea, martxoaren 27an.
- Trans Memoriaren Jardunaldia Marienean, Basaurin, martxoaren 29an.
- Transexualitate Mahaiaren bitartez, Landaize Jardunaldien baitan, apirilaren 6an.
- Gizarte-hezitzaileentzako prestakuntza saioa Gurenduz elkartean, apirilaren 14an.

- LGTBIfobiaren aurkako jardunaldien harira, Santurtziko Torre aretoan, maiatzaren 15ean, eta Barakaldoko Clara Campoamor aretoan, maiatzaren 17an.
- Santurtzin, LGTBI harrotasunaren egunaren kariaz, ekainaren 14an eta 15ean, informazio-stand baten bidez.
- Munduko Medikuen jardunaldian, "Transexualen arreta osasun publikoan" izenpean, San Frantziskoko Gizarte Etxean, Bilbon, ekainaren 21ean.
- Transexualitatearen Despatologizazioaren Eguna, Bilbon, urriaren 19an.
- Eremu pertsonaetik politikora: LGTBIQ+ hausnarketak Guatemala-Euskal Herria, Bilbon, urriaren 22an eta 23an.
- Informazio-standa GIBaren Nazioarteko Egunaren harira, Santurtzin, abenduaren 1ean.

Prestakuntza-jarduerak:

Eraberean Sareak prestakuntza-jardura hauek gauzatu ditu 2019. urtean:

1. Barne-prestakuntzako saioak, Eraberean Sareak antolatuta

Eraberean Sareko eragileentzako prestakuntza-programa baten esparruan, 2019an zehar, **barne-prestakuntzako** hiru saio egin dira, Sareak berak antolatuta. Saio hauek, hain zuzen:

▪ **"Zuzenbide kolaboratiboari" buruzko prestakuntza-saioa**

Ekainaren 17an "Zuzenbide kolaboratiboari" buruzko prestakuntza-saio bat egin zen, bi ordukoa; zuzenbide hori gatazkak kudeatzeko beste modu bat dela uler daiteke.

Zuzenbide Kolaboratiboko Euskadiko Elkarteko bi abokatuk eman zuten prestakuntza, eta modu dinamikoan eskaini zuten Zuzenbidea ulertzeko modu hori gidatzen duten printzipioen aurkezpena.

Oinarrizko sarrera batetik abiatuta, eta eguneroko bizitzako kasuak oinarri hartuta, elkarlan-prozesuaren oinarriak aurkeztu zizkieten Sareko langileei:

1. Beste alderdiari entzutea
2. Jarrerak eta interesak identifikatzea
3. Bi aldeen interesak gogoratzea
4. Proposamenak sortzea
5. Konpromisoak adostea

Zuzenbide kolaboratiboan, alderdiak ahalduntzea da helburua, beren gatazkak konpon ditzaten. Azken batean, gatazkak epaitegietatik ateratzea da kontua.

Saioaren bigarren zatian, kasu praktiko bat ebatzi zen bertaratutakoen artean.

▪ **"Alokairu kontzienteei" buruzko prestakuntza-saioa**

Euskadiko Elkarlan Zuzenbideko Elkarteak irailaren 16an eman zuen prestakuntza, Arteale Fundazioarekin eta ACCEMekin lankidetzan.

Alokairu kontzienteak etxebizitza bat alokatzeko beste modu bati egiten dio erreferentzia, aldean arteko konfiantzazko harreman bat eraikitzean oinarrituta.

Hiru elkarteetako ordezkariak elkarrekin, "Alokairu kontzienteen" nondik norakoak aurkeztu zizkioten Sareari.

2. Justizia Sozialaren aldeko Klinika Juridikoak antolatutako prestakuntza-saioak

Eraberean Sareko langileek Klinika Juridikoaren prestakuntza-saioetan parte hartu dute 2019an, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren eta UPV/EHUko Justizia Sozialaren aldeko Klinika Juridikoaren arteko lankidetzaren hitzarmenari esker, kapitulu honetan bertan Sarearen "**barne-jarduerari**" buruzko atalean azaldu den bezala.

2018-2019 ikasturterako Klinika Juridikoaren prestakuntza-planaren saioetatik, honako hau nabarmendu behar da, Sarearentzat duen interes bereziagatik:

- 2019ko apirilaren 10ean, **ljito-herriari lotutako gaiei buruzko auzi-jarduera estrategikoa** prestakuntza-saioa egin zen. Sekretariado Gitano Fundazioaren lege-laguntzako taldeko abokatu batek eman zuen saioa.

Saio hori Klinika Juridikoaren eta Eraberean Sarearen artean elkarlanean egindako jardueren barruan dago, eta Eraberean Sareak lehentasunezko-tzat jotako lan-ildo bati erantzuten dio: *Auzi-jarduera estrategikoa*.

Halaber, Klinika Juridikoaren 2019-2020 ikasturterako prestakuntza-planaren barruan, honako saio hauek nabarmendu behar dira:

- Klinika Juridikoak **kasuen itzulketa** egiteko saioa. Eraberean Sareak aurkeztutako eta Klinika Juridikoak landutako kasuen harira (TFG eta TFM)³, lan horien ardura duten ikasleek kasuak Sarera itzultzeko saio bat planteatu da. Bilkura azaroaren 20an izan zen, goizean, eta Sareak amaitutako lanen artean hautatutako bi kasuren itzulketa egin zen.
- Egun horretan bertan, **Eraberean Sareak artatutako benetako diskriminazio-kasuak** aurkezteko saioa egin zen, Klinika Juridikoko prestakuntza-mintegien barruan. Horretarako, Eraberean Sareko partaideek, Sareko Arreta, Aholkularitza eta Laguntza Batzordearekin lankidetzan, hainbat antena eta begiradutako kasuak hautatu dituzte, interesgarritzat jo baitituzte Klinika Juridikoko ikasleentzat zein antenentzat beraientzat eta Sareko lanarentzat.

Zehazki, saio horretan, honako antena hauek artatutako kasu errealak aurkeztu ziren: Gehitu, SOS Racismo Gipuzkoa, Nevipen, CITE-CC.OO eta Al-darte.

Antenek kasu horiek aztertzeke interesa dutenez, Klinika Juridikoari egiten dioten ekarpenaz gain, Eraberean Sarearen berezko prestakuntza gisa hartzen dira saio horiek.

3. Zuzenbide Kolaboratiboko Euskadiko Elkarteak antolatutako prestakuntza

Zuzenbide Kolaboratiboko Euskadiko Elkarteak aukera eman zion Eraberean Sareari, "Negoiazio kolaboratiboari" buruzko prestakuntzan parte hartzeko.

³ Gradu amaierako lanak eta master amaierako lanak

Eskaintza horri erantzunez, Sareko bi antenetako (Gehitu eta Kale Dor Kayiko) ordezkariak 20 orduko prestakuntza jaso zuten, bi modulutan banatuta:

1. modulua. Negoziaziorako estrategiak eta tresnak. (10 ordu)
2. modulua. Negoziazio aurreratua. (10 ordu)

Prestakuntza Gasteizen eman zen, urriaren 3an eta 4an (1. modulua), eta azaroaren 28an eta 29an (2. modulua).

4. Eraberean Sarea osatzen duten antenek antolatutako kanpo-prestakuntzako saioak

- **"Diskriminazioari" buruzko prestakuntza-saioa, CEAR-Euskadiren eskutik, SOS Arrazakeria Gipuzkoarekin elkarlanean.**

2019ko abenduan, diskriminazioari buruzko berariazko prestakuntza-mintegi bat antolatu zen Agurainen. Mintegiak mahai-inguru formatua zuen, eta Eraberean Sareko bi antenen ordezkariak eman eta dinamizatu zuten, hurrenez hurren: SOS Arrazakeria Gipuzkoa (Mikel Mazkieran), eta CEAR-Euskadi (Rosabel Argote).

Bileran izan ziren Ernesto Sainz alkatea, Irune Muguruza Familia Politikako eta Aniztasuneko zuzendaria, Aguraingo Udaleko Berdintasun arduraduna, teknikariak eta beste hainbat ordezkari.

- **"Sexu- eta genero-aniztasuneko arreta eta asistentziari" buruzko prestakuntza-saioa, Aldartek Gurutze Gorriari emandakoa.**

Gurutze Gorriaren eskaera batetik abiatuta, gaia ez menderatzeko sentrazio orokorra baitzuten, eta Gurutze Gorriaren bi erabiltzailek erakundearen edo gizarte-langileren baten esku-hartze ereduari buruz egindako kexen ondorioz, de-

rrigorrezko prestakuntza antolatu zen Gurutze Gorriko errefuxiatuei laguntzeko taldeko langile guztientzat.

Prestakuntzaren helburua hau izan zen: asilo-eskatzailleekin harremanetan dauden Gurutze Gorriko langileek, edozein mailatakoak direla ere (profesionalak edo boluntarioak), sentsibilitate eta ezagutza egokiak izatea erabiltzaileen beharretara egokitutako zerbitzua eskaini ahal izateko, bai eta arduragabekeriagatiko nahigabeko diskriminazio-ekintzak saihesteko ere.

Parte-hartzaile kopuru handia zela-eta, hasierako taldea bi taldetan banatu zen. Beraz, bi orduko bi saio egin zituzten, abenduaren 12an eta 13an.

Askotariko taldea izanik, adinei eta generoari buruzko prestakuntzari dagokiez, gaia modu orokorrean jorratu zen, eta talde bakoitzaren mailaren arabera sakondu ahal izan zen.

Hona hemen prestakuntza-saio horren programa:

- Sexu- eta genero-aniztasuna, zertaz ari gara? (20 min.)
- Sexismoa: genero-indarkeria, indarkeria LGTBIfobikoa. (10 min.)
- Nola iristen dira erbesteratuak? Zer nozitu dute? (20 min.)
- Zer gerta dakieke hemen indarkeria sexistaz hitz egiteagatik? Ikusgai al dira/izan al daitezke (eta gu, emakumeok)? (15 min.)
- Zenbateraino dakit laguntzen, eroso sentitzen naiz? Zertaz ez naiz konturutzen? (20 min.)
- Zer arazo ikusten ditut Gurutze Gorrian gai horren inguruan? Nola konpon ditzakegu? (20 min.)
- Gurutze Gorritik kanpoko beharrak eta aliantzak. (20 min.)

Sentsibilizazio-jarduerak:

Eraberean Sareak honako sentsibilizazio-jarduera hauek egin ditu 2019an:

- **Tratu-berdintasunari eta Diskriminaziorik ezari buruzko Oinarrizko Gida⁴, edizio berria.**

Eraberean Sareak tratu-berdintasunari eta diskriminaziorik ezari buruzko oinarrizko gidaren edizio berri bat egin du 2019an, bertsio digitalean.

Gida horrek Sareko hainbat erakunderen ekarpenak jaso ditu, eta diskriminazioaren arloan lan egiten duten pertsona guztientzako tresna izan nahi du, gai horretan sentsibilizatzen laguntzeko eta balizko diskriminazio-kasuak hautemateko lagungarri izan dakien.

- **+EGIN BAT DISKRIMINAZIORIK GABEKO ALOKAIRUEKIN+ kanpainaren zabalkundea, CEAR-Euskadiren eskutik**

2018an, Eraberean Sarearen esparruan, eta CEAR-Euskadiren ekimen batetik abiatuta, sentsibilizazio-kanpaina bat egin zen etxebizitza alokatzeko diskriminazioaren aurka: +EGIN BAT DISKRIMINAZIORIK GABEKO ALOKAIRUEKIN+ kanpaina, etxebizitzak diskriminaziorik gabe aloka daitezen sustatzeko⁵.

2018an egindako lanaren jarraipen gisa, CEAR-Euskadik 2019an sentsibilizazio-lan bat egin du, Gasteizko higiezin agentzien artean +EGIN BAT DISKRIMINAZIORIK GABEKO ALOKAIRUEKIN+ kanpainaren zabalkundea egiteko.

4 Gida Sarearen orrian dago eskuragarri: <http://www.euskadi.eus/rederaberean>

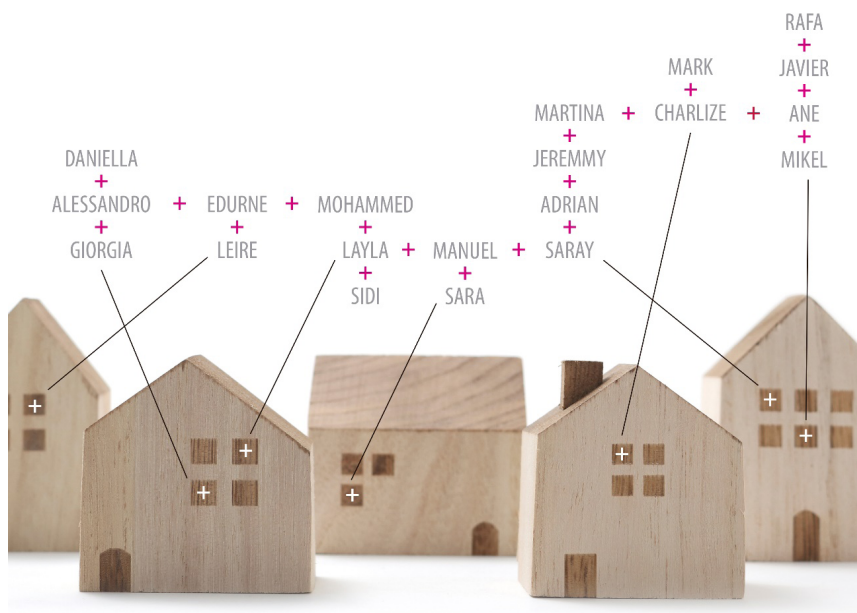
5 Sarearen jarduerari buruzko 2018ko txostenean informazio zabala eskaini zen kanpaina horri buruz.

Horretarako, CEAR-Euskadi Gasteizko higiezin agentzien zerrenda eguneratzea izan da abiapuntua (2018an jarri ziren harremanetan haiekin), eta harreman horiek berriro egin dira, kanpaina horrek jarduteko moduan izandako eragina aztertzeko.

Horietako batzuek euren erakusleihoetan kartelak jartzea onartu zuten, eta, gainera, kanpainari buruzko triptiko informatiboak birjarri zituzten. Gainerakoetan, bisita-txartelak eskatu ziren, 2020an berriro harremanetan jartzeko eta bilera bat edo antzeko bat antolatzeko.

+EGIN BAT DISKRIMINAZIORIK GABEKO ALOKAIRUEKIN+ kanpainako kartela eta informazio-orriak.

+ EGIN BAT DISKRIMINAZIOK GABEKO ALOKAIRUEKIN +
+ SÚMATE A LOS ALQUILERES QUE SUMAN +

ALOKATU DISKRIMINAZIOK GABE, AURREIRITZIRIK GABE ETA ZURRUMURRURIK GABE
ALQUILA SIN DISCRIMINACIÓN, CON CERO PREJUICIOS Y LIBRE DE RUMORES
www.euskadi.eus/erabereansarea

[illegible]

Si dispone de una vivienda en propiedad y desea ponerla en alquiler participando en esta campaña, simplemente hágalo, por el medio que usted escoja, siguiendo las siguientes pautas: SIN discriminación; con CER0 prejuicios; y LIBRE de números.

Entre las opciones abiertas, como acudir a una inmobiliaria o colocar un anuncio, entre otras, recuerde que también puede alquilar su vivienda a través del Gobierno Vasco.

Puede dirigirse a Alokabide o contactar a través de su teléfono gratuito (900 251 251) para recibir información en detalle sobre los programas a través de los cuales puede hacerlo y conocer así de primera mano tanto los requisitos de acceso a los programas como los pasos a dar.

Alquilar una vivienda viviana a personas. Por ello es importante recordar que tanto las personas arrendatarias como las arrendadoras deben conocer bien el proceso de alquilar, los contratos y sus derechos y sus obligaciones.

Entre otros, cuando se celebra el contrato, la persona propietaria debe exigir a la inquilina una fianza. Las personas arrendadoras tienen la obligación de depositar la fianza de los contratos suscritos a partir del 26 de septiembre de 2015, y como dispone el artículo 54.1 de la Ley 3/2015, de 18 de junio, de Vivienda, para transmitir el depósito deben acudir a los Servicios Bistag de alquiler de los territorios (Álava, Bizkaia y Gipuzkoa).

Puede acudir a Kuntumobide – Instituto Vasco de Consumo o su página web, <http://www.kuntumobide.euskadi.eus>, y obtener mayor información sobre los derechos y obligaciones de ambas partes.

La Red Ensamble está impulsada por el Gobierno Vasco y dentro del Departamento de Empleo, Promoción Política, Sociales y Diversidad

Iniciativa social que trabaja en el ámbito de la inmigración, la promoción del pueblo gitano y de los colectivos LGTBQ+.

Surgió en 2013, tiene la misión de potenciar la presencia política de igualdad de todas y todos y no discriminación en las políticas públicas y en la sociedad civil de igualdad, promoviendo, tanto a nivel institucional como social, discursos y prácticas inclusivas y activando espacios y recursos para hacerlo efective. En su seno, sus objetivos son: promover y orientar actividades y políticas específicas en materia de igualdad de todas y todos; introducir el principio de igualdad de todas y todos y no discriminación en las políticas sectoriales, por último, poner al servicio de las personas mecanismos y herramientas de información, asesoramiento y orientación, para hacer viable sus derechos ante una eventual transición territorial.

Además del Gobierno Vasco, las asociaciones que conforman la Red Ensamble son: CEAR Euzkadi, Guiz Naps, Los Gachos Puros, Idiazabal, Kale Barreko Baserria, Inmigrantes, CITI-CG, Casa de AGROVIO y SOS Antirracismo. Estas asociaciones se encuentran en Alava/Basque, Bizkaia y Gipuzkoa y actúan como *partners* para la detección de situaciones de exclusión social y discriminación y la atención a personas y grupos.

▪ "Aniztasuna, gure aberastasuna " manifestua, Aldarteren eskutik

Euskadiko Ijito-herriaren Eguna zela eta, Eraberean Sarearen esparruan, "Aniztasuna, gure aberastasuna" manifestua argitaratu zen, ijitoen sexu- eta genero-aniztasunaren alde; hala, aniztasuna ikusgai bihurtzea zeinen garrantzitsua den azpimarratzen da bertan. Manifestua Aldarteren sare sozialen bidez zabaltzen zen (Facebook eta Twitter), eta, halaber, hainbat kolektibo eta gizarte-eragileri bidali zitzaizkien posta elektronikoko bidez.

Ildo beretik, abenduaren 2an, LGTBI ijitoei buruzko hitzaldia egin zen Aldarteko egoitzan.

8 de Abril de 2019. Bilbao.

2019ko apirilak 8a. Bilbo.

MANIFIESTO Día del Pueblo Gitano

La Diversidad, nuestra riqueza.

Una sociedad diversa es una sociedad con un gran potencial y riqueza a todos los niveles. En esta Diversidad, con motivo del día 8 de abril, Día del Pueblo Gitano, desde ALDARTE y de la mano de diversas asociaciones que trabajan con la comunidad gitana, queremos poner en valor a las personas gitanas LGTBI.

Hoy, en la celebración de este día queremos reivindicar una sociedad libre de prejuicios y estereotipos en todos los ámbitos, y en especial, queremos unirnos a la lucha del pueblo gitano en su lucha contra la discriminación, entendiendo que es un trabajo que nos atañe a la sociedad en su conjunto y en la que todas las personas nos tenemos que implicar.

Por ello, con motivo del día 8 de abril, invitamos a todas las personas, asociaciones, administraciones y organismos, a trabajar conjuntamente para la creación de las condiciones necesarias para que la visibilidad de la comunidad gitana LGTBI sea posible en nuestra sociedad y se trabaje para que la Diversidad sexual y de género sea vista como una diversidad que suma, que contribuye a una sociedad más plural, igualitaria y solidaria.

Herri Ijitoaren Eguneko MANIFESTUA

Aniztasuna gure aberastasuna

Jendarte anitzek, maila guztietan, sekulako ahalmena eta aberastasuna daukate. Aniztasun horretan, apirilaren 8a dela eta, Herri Ijitoaren Eguna, ALDARTEk eta ijito komunitatekin lan egiten dugun hainbat elkarte LGTBI ijitoak nabarmendu nahi ditugu.

Egun honetan, aurreiritzi zein estereotiporik gabeko jendarte bat aldarrikatu eta, batik bat, bazterketaren aurkako herri ijitoaren borrokaratu nahi dugu, pentsatzen baitugu jendarte guztia dagokigun lana dela eta guztiok inplikatu behar dugula.

Hori guztia dela eta, apirilak 8 honetan, gure jendartean LGTBI ijito komunitatearen ikusgarritasuna posible egiteko beharrezkoak diren baldintzak elkarrekin eratzeko gonbidapena egin nahi diegu pertsona, elkarte, administrazio eta erakunde guztiei. Era berean, sexu- zein genero-aniztasuna modu positiboan ikusteko lanean jarraitzeko aldarria egin nahi dugu, jendarteari askotarikoago, parekideago eta solidarioago izaten laguntzen baitio.

Jarduera osagarriak:

Ezin dira Eraberean Sarearen jarduera propioen barruan sartu, baina Sareak antolatutako jardueren osagarri gisa egin dira eta bat egiten dute Erabereanen logikarekin. Kasu batzuetan, antena batzuek euren ekimenez egiten dituzten jarduerak dira, jarduera propio gisa edo beste antena batzuekin elkarlanean.

2019an, honako hauek dira jarduera osagarriak:

- **“Sexu-orientazio eta genero-identitatearen ondorioz gertatzen diren gorroto-delituei aurre egiteko erronkak” topaketa- eta hausnarketa-jardunaldiak, Aldarteren eskutik.**

Aldartek “Sexu-orientazio eta genero-identitatearen ondorioz gertatzen diren gorroto-delituei aurre egiteko erronkak” topaketa- eta hausnarketa-jardunaldiak antolatu ditu 2019an.

Jardunaldien helburu nagusia EAEko eragile politiko eta sozialen artean hausnarketarako, elkarriketarako eta esperientziak trukatzeko gune bat sortzea izan da, alde batetik, sexu-orientazioagatiko eta genero-identitateagatiko gorroto-delituen egoera ikuspegi lokal eta global batetik aztertu ahal izateko (OSIG dela-eta egindako gorroto-delituak), eta, bestetik, salaketa eta gizarte-mobilizaziorako estrategiak antolatzeko Nazioarteko Sarea sustatzen jarraitzeko.

Jardunaldi horiek Gasteizen, Bilbon eta Zarautzen egin dira, martxoaren 27an, 28an eta 29an, hurrenez hurren, eta honako jarduera hauek egin dira:

Gasteiz, martxoak 27: LGBTI+ pertsonen erresistentzia-estrategiak indarkerien aurrean ikerlanaren aurkezpena eta tailerra. 16:00etatik 20:15era.

Bilbo, martxoak 28: *Sexu-orientazio eta genero-identitatearen ondorioz gertatzen diren gorroto-delituei aurre egiteko erronkak.* Topaketa eta gogoeta-jardunaldia. 9:00etatik 20:00etara.

Zarautz, martxoak 29: *OSGI gorroto-delituaren aurrean, begiradak batuz.* Mahai-ingurua. 18:00etatik 20:00etara.

- **Unión Romani elkartearen Arrazakeriaren aurkako Kazetariak txostenaren aurkezpena.**

Eraberean Sarearen eta Euskal Autonomia Erkidegoko Ijito Herriaren erabateko sustapenerako eta partaidetza sozialerako Kontseiluaren ekimena izan zen Unión Romani elkarteak urtero egiten duen Arrazakeriaren aurkako Kazetariak txostena Euskadin aurkezteko ekitaldia egitea.

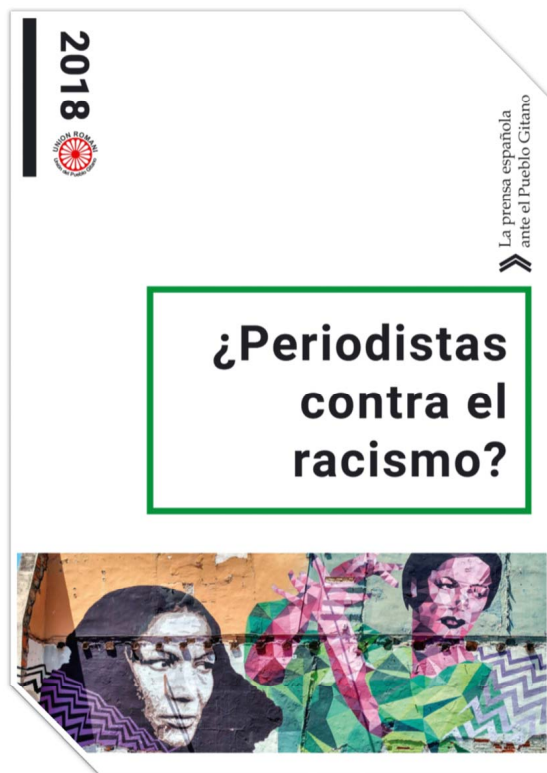
Txostena interesgarria da Sarearentzat, komunikabideek ijitoen gaiari ematen dioten tratuari dagokionez, kontuan hartu beharreko hainbat kontu aipatzen dituelako. Txostenak, gainera, Euskadiri dagokion separata bat du.

Horrela, 2018ko “Arrazakeriaren aurkako kazetariak? Espainiako prentsa Ijito Herriaren aurrean” jardunaldia antolatu zen, urriaren 31n, Bilboko Abando barrutiko udal-zentroan, Eraberean Sarearen esparruan, Unión Romaniarekin, Espainiako Ijitoen Elkartearen Federazioarekin eta Kazetarien Euskal Elkargoarekin lankidetzan.

Jardunaldian honako hauek parte hartu zuten:

- Juan de Dios Ramirez-Heredia, abokatu eta kazetaria. Unión Romani Espainiako Ijitoen Elkartearen Federazioko presidentea.
- Amaia Goikoetxea, kazetaria eta Soziologiako, Zientzia Politikoko eta Administrazio Zientzietako lizentziaduna. Kazetarien Euskal Elkargoko lehendakaria.

Hona hemen jardunaldiaren kartela:

Centro Municipal de Distrito de ABANDO
C/ Elcano 20, Bilbao

Jueves 31 de octubre, 10:00-11:30

Intervienen:

- **Juan de Dios Ramírez-Heredia**, Abogado y periodista. Presidente de Unión Romani, Federación de Asociaciones Gitanas de España
- **Amaia Goikoetxea**, Periodista y Licenciada en Sociología, Ciencias Políticas y Ciencias de la Administración. Vicepresidenta del Colegio Vasco de Periodistas – Asociación Vasca de Periodistas.

Es una iniciativa de la Red Eraberean para la igualdad de trato y no discriminación y el Consejo para la promoción integral y participación social del Pueblo Gitano en el País Vasco, en colaboración con Unión Romani, Federación de Asociaciones Gitanas de España, y el Colegio Vasco de Periodistas/Asociación Vasca de Periodistas.

Coordinación:

Eraberean Sarearen jarduerari buruzko kapitulu hau amaitzeko, 2019. urteko interes eta eragin bereziko jarduera gisa, honako hau adierazi behar dugu:

- **Valientes/Ausartak solasaldia azaroaren 6an izan zen, Gasteizko Artium museoan, CEAR-Euskadik antolatuta.**

Eraberean Sarearen ekintza bat da, Tratu-berdintasunari eta Diskriminaziorik Ezari buruzko II. Euskal Kongresuaren testuinguruan kokatua. Kongresua 2020. urtean dago aurreikusita.

Gogoan izan behar da 2018ko abenduaren 13an egin zela CEAR-Euskadiren Valientes/Ausartak programaren lehen saioa, Tratu-berdintasunari eta Diskriminaziorik Ezari buruzko I. Euskal Kongresuaren programa osagarriaren barruan.

Beraz, Valientes/Ausartak-en bigarren saioa da aipatutakoa. Oraingoan, Vestimentes liburuaren aurkezpena egin zen, eta "belo islamikoaren eta diskriminazioaren" inguruko solasaldia burutu zuten.

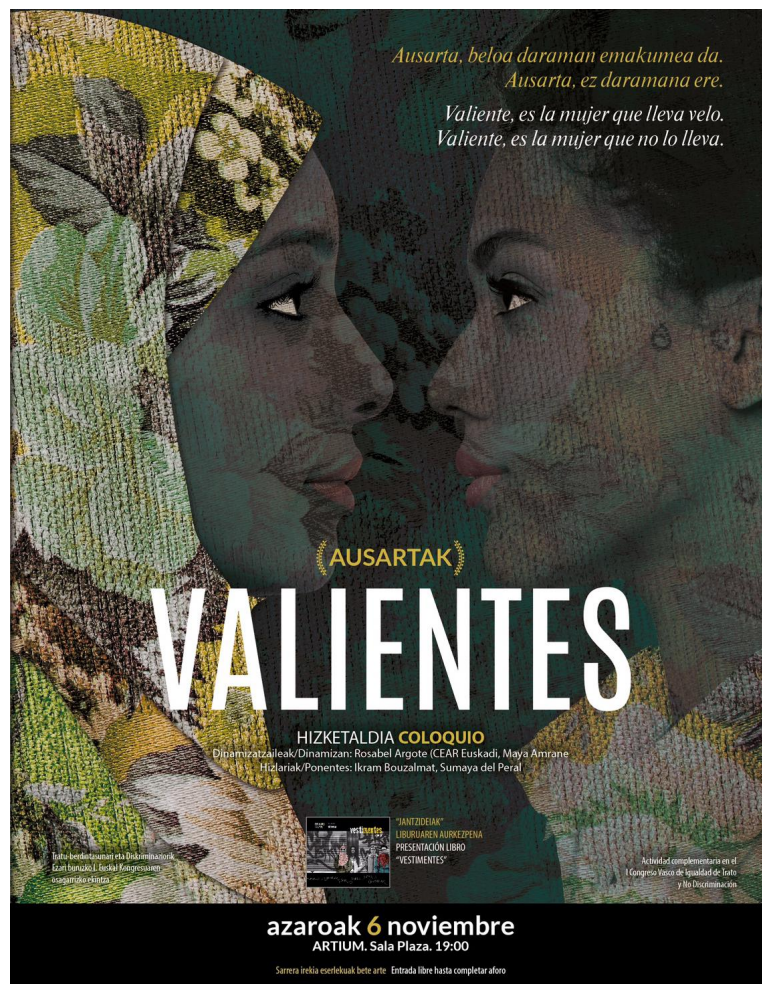
Hizketaldi horretarako planteatu zen helburua emakume musulmanak ikusaraztea, txalotzea eta haien ausardia goraipatzea izan zen, aintzat hartuz bai belo islamikoa daramatenak, bai ez daramatenak, gaur egun diskriminaziorik handiena jasaten duten kolektiboetako bat baita kasu batean zein bestean.

Hiyabaren kasu zehatzaren azterketatik abiatuta, diskriminazioaren gaia aztertu zen, biktimen identifikazioaren, abordatzearen eta salaketaren eta erreparazioaren ikuspuntutik.

Hitzaldian, emakume hauek parte hartu zuten:

- Maya Amrane
- Sumaya del Peral
- Ikran Bouzalnat
- Rosabel Argote (dinamizatzailea, CEAR-Euskadikoa)

Hitzaldira 250 pertsona inguru bertaratu ziren, aretoaren edukiera baino askoz gehiago, aretoa literalki txiki geratu zen. Hitzaldia iragartzeko, kartel hau erabili zen:

*Ausarta, beloa daraman emakumea da.
Ausarta, ez daramana ere.*

*Valiente, es la mujer que lleva velo.
Valiente, es la mujer que no lo lleva.*

AUSARTAK

VALIENTES

HIZKETALDIA **COLOQUIO**
Dinamizatzaileak/Dinamizari: Rosabel Argote (CEAR Euskadi), Maya Amrane
Hizlariak/Ponentes: Ikram Bouzalmat, Sumaya del Peral

Libro presentado en el I Congreso Vasco de Igualdad de Género y los Derechos en el 2019

Actividad complementaria en el I Congreso Vasco de Igualdad de Género y los Derechos en el 2019

azaroak 6 noviembre
ARTIUM. Sala Plaza. 19:00

Sarrera irekia eserlekuak bete arte. Entrada libre hasta completar aforo

Bestalde, hizlari gisa hitzaldian parte hartu duten pertsonen egindako elkarrizketen laburpenekin, ikus-entzunezko pilulak egin dira, eta material gisa erabiliko dira emakume musulmanen diskriminazioaren arloko etorkizuneko prestakuntzetarako.

Jarduerak oihartzuna izan zuen idatzizko hedabideetan:

- El hiyab, en la voz de las mujeres musulmanas **Gara**, 2019/11/21

https://www.naiz.eus/es/hemeroteca/gara/editions/2019-11-21/hemeroteca_articles/el-hiyab-en-la-voz-de-las-mujeres-musulmanas

- Mucha gente nos persigue con la mirada porque llevamos velo. **Diario de Noticias de Álava**, 2019/11/7

<https://www.noticiasdealava.eus/2019/11/07/araba/mucha-gente-nos-persigue-con-la-mirada-porque-llevamos-velo>

- Emakume musulmanen ordezkaria izan nahi dut. **Berria**, 2019/11/8

<https://www.berria.eus/paperekoa/1886/040/001//2019-11-08/emakume-musulmanen-ordezkaria-izan-nahi-dut>

2. lan-ardatza: Arreta, Aholkularitza eta Laguntza

Lan-ardatz hau diskriminaziozko tratu edo gertakari baten biktimatzat, edo arraza-, etnia- edo nazio-jatorriak, sexu-orientazio edo -identitateak eta genero-identitateak eragindako gorroto-delitu baten biktimatzat har daitezkeen pertsonak edo taldeak zuzenean artatzeari dagokio.

Laneko ardatz honen barruan uztartzen dira, alde batetik, Arreta, Aholkularitza eta Laguntza Batzordeak egindako lana eta, bestetik, diskriminazio-kasuak izan daitezkeenak detektatzeko eta tratatzeko orduan antenek egindako lana.

- Arreta, Aholkularitza eta Laguntza Batzordea

Batzordeak, organo juridiko espezializatua den aldetik, antenei laguntza ematen die tratatzen dituzten diskriminazio-kasuen kudeaketa teknikoa eta juridikoa egiteko.

2019an ere, Batzordeak aurreko urteetako funtzio eta jarduerak egin ditu: kasuak aztertu eta jarraitu beharreko estrategia juridikoak proposatu; estrategikoak izan daitezkeenak identifikatu; arreta juridikoa hobetzeko proposamenak egin; TBDE arloan espezializatutako dokumentazio juridikoa helarazi; prestakuntza juridikoko proposamenak egin, eta prestatzaile gisa parte hartu barneko eta kanpoko prestakuntza-ekintzetan.

- Antenak: diskriminazio-kasu posibleak detektatzea eta arreta ematea

Antenek diskriminaziozko gertakariak **detektatzen** dituzte eta **zuzeneko arreta** ematen diete diskriminaziozko tratu edo gorrotozko delitu baten biktima izan daitezkeen pertsona edo kolektiboak.

2019an ere, antenek arreta-zerbitzu hau eman dute. Artatutako kasuei buruzko informazioa, ohikoa den moduan, Eraberean Sarearen aplikazio informatikoan jaso da; aplikazio horrek, hain zuzen, erabateko konfidentzialtasuna bermatzen du datu pertsonalak babesteari dagokionez, eta sarbide mugatua dauka.

DATU ESANGURATSUENAK

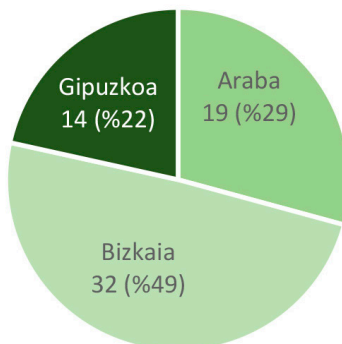
Jarraian, Eraberean Sareak 2019an artatutako kasuei buruzko datu esanguratsuak eta datu horien analisia eskaintzen dira.

Alde batetik, Eraberean Sarearen aplikazio informatikoan jasotako datuen analisiaren ondorio nagusiak jasotzen dira, modu grafikoan. Beste alde batetik, datuak azaltzearekin batera, antenek artatutako zenbait kasu deskribatzen dira, datu horien atzean dauden egoera errealak hobeto ulertzen laguntzeko eta datuok ikuspegi humanoago batetik ikusteko.

Artatutako kasuak, guztira:

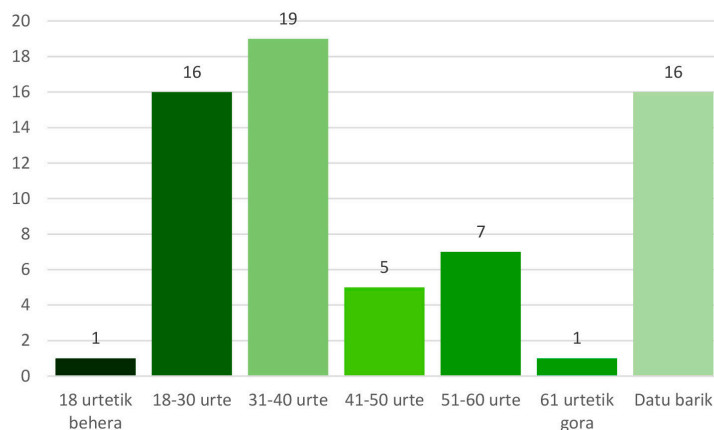
2019an, Eraberean Sareko antenek 65 kasu artatu dituzte guztira.

65 kasu horietatik, ia erdiak (% 49) Bizkaian izan dira, gero Araban (% 29), eta azkenik, Gipuzkoan, 2019an artatutako kasuen % 22 izan ziren.

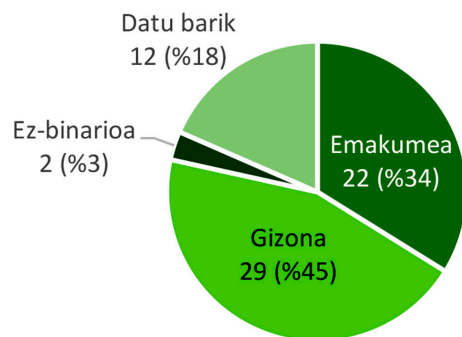
1. grafikoa. Artatutako kasuak Lurralde Historikoaren arabera (2019)**INFORMAZIO SOZIODEMOGRAFIKOA****Artatutako pertsonen profila:**

Sareak artatutako pertsonen adina aztertuta ⁶, gehienak 18 urtetik 40 urtera bitarteko adin-tartean daudela ikus dezakegu. Hurrengo multzo handiena 41 urtetik 60 urtera bitarteko lagunek osatzen dute; aldiz, nabarmen gutxiago dira adingabeak eta 60 urtetik gorakoak (pertsona bana kasu bietan).

⁶ Artatutako 16 kasutan ez da ageri salatzailearen adina

2. grafikoa. Eraberean Sareak artatutako pertsonen adina (2019)

Artatutako pertsonen sexuari dagokionez⁷, datuek adierazten dute kasuen ia erdietan salatzailea gizonezkoa dela: hala da 29 kasutan (% 45). Biktimak emakumezkoak izan dira 22 kasutan, guztien % 34. Azkenik, bi kasutan (% 3), LGTBI ikuspegi batetik, salatzaileen sexua ez-bitarra da.

3. grafikoa. Eraberean Sareak artatutako pertsonen sexua (2019)

⁷ Artatutako 12 kasutan salatzaileen sexua ez da ageri

Aldagai horiek biak gurutzatzen baditugu (adina eta sexua), honako hau da emaitza:

1. taula Eraberean Sareak artatutako pertsonen adina/sexua aldagaiak gurutzatuta (2019)⁸

	0-17	18-30	31-40	41-50	51-60	61etik gora	Guztira
Gizona	1 (%3,4)	11 (%37,9)	7 (%24,1)	1 (%3,4)	5 (%17,2)	1 (%3,4)	29 (%100)
Emakumea	0	3 (%13,6)	12 (%54,5)	4 (%18,2)	2 (%9,1)	0	22 (%100)
Ez- binarioa	0	2 (%100)	0	0	0	0	2 (%100)

Taulan jasotako datuak ikusita, argi ageri da gizonezko gehienak 18 urtetik 30 urtera bitartekoak direla (% 37,9) eta, berriz, diskriminazio-egoera Sarean salatu duten emakumezko gehienak 31 urtetik 40 urtera bitartekoak direla (% 54,5). Beraz, esan liteke Eraberean Sareak artatutakoen artean nabarmentzen den profila 31 urtetik 40 urtera bitarteko emakumezko batena dela.

Oso gutxi izanda ere, muturreko tarteetan (adingabeak eta 60 urtetik gorakoak) kasu batzuk izateak beste diskriminazio-mota batzuen agerpena adieraz lezake.

Diskriminazioan agertu berri diren adin-tarteak.

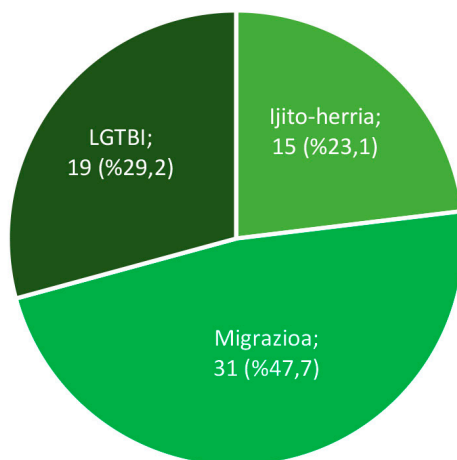
2019an zenbait diskriminazio-kasu antzeman dira orain arte Eraberean Sareak artatzen zituen ohiko kasuetan agertzen ez ziren kolektiboetan: adingabeak eta 60 urtetik gorakoak.

Bai adingabeak bai 60 urtetik gorakoek salatu dutenez, erasoak jasan dute LGTBI kolektiboko kideak izateagatik. Adingabearen kasuan, arazoa familiaren barruan sortu da: familiak ez du onartu haren homosexualitatea, eta adingabea kalteberatasun-egoeran geratu da; gainera, jatorriz atzerritarra den familia batekoa da. 60 urtetik gorako bi pertsonen kasuan, bien esanetan, beste espazio batean ezagutu dituzten pertsonak egin diete eraso, eta haien sexu-orientazioa erabili dute beraiei hitzez ez ezik ekinez ere eraso egiteko.

⁸ Taulan sexua eta adina adierazi diren kasuak bakarrik ageri dira

Artatutako kasuak begiraden arabera (Migrazioa, Ijito-herria, LGTBI):

Begiraden arabera sailkatuta, Eraberean Sarearen antenek erregistratu dituzten 65 kasuetatik gehienak (%47,7) migrazioaren arlokoak direla ikusiko dugu; ondoren datoz LGTBI kolektiboarekin identifikatutako kasuak (% 29,2) eta, azkenik, Ijito-herriarekin erlazionatutako kasuak (% 23,1).

4. grafikoa. Artatutako kasuak begiraden arabera (2019)

Datuek erakusten dutenez, kasu gehienak ustezko arrazakeria- edo xenofobia-kasu gisa tratatu dira, hau da, etnia, jatorri edo nazionalitateak eragindako diskriminazio- edo gorroto-kasuak izan direlakoan. Haietan sartzen dira Migrazioaren begiradari dagozkion kasuak (guztien % 47,7) eta Ijito-herriari dagozkionak (guztien % 23,1).

LGTBI begiradaren arloko kasuak guztien % 29,2 dira. Sexu- eta genero-orientazio edo -identitateak eragindako diskriminazio-kasuak dira.

Diskriminazio-zantzuak:

Sarearen aplikazioan jaso den informazioan oinarrituta, baieztatu dezakegu 2019an identifikatutako ia kasu guztiek diskriminazio-motaren bat erakusten zutela (hala zen 10 kasutik 9tan).

5. grafikoa. Diskriminazio-zantzuak 2019an artatutako kasuetan⁹

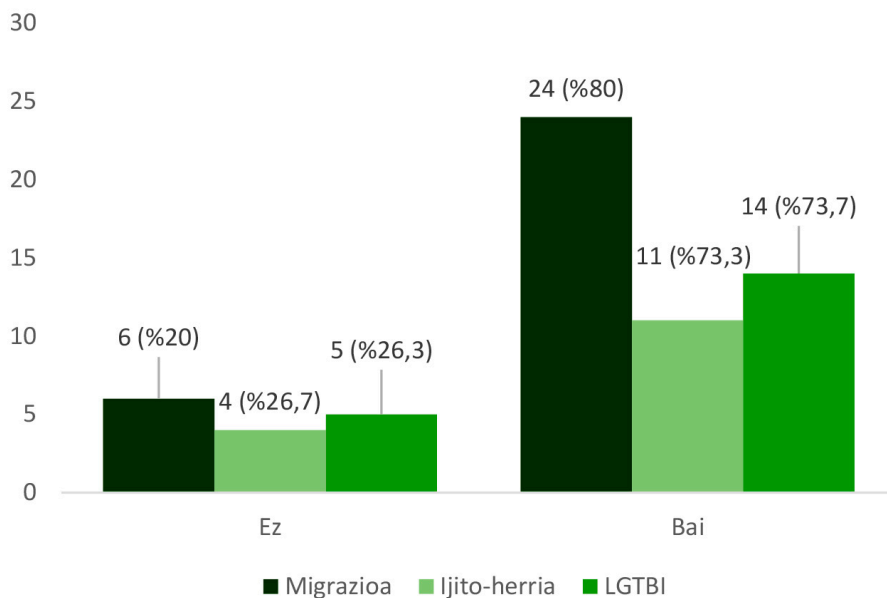

⁹ "Ez" kategoriaren barruan jaso dira, alde batetik, zantzurik ez zegoela frogatu duten kasuak, eta bestetik, halakorik bazegoenik

Diskriminazio-zantzuak begiraden arabera:

Begiraden arabera, ikus dezakegu haietan guztietan ere, kasu gehienek diskriminazio-zantzuak erakusten dituztela, betiere % 73aren gainetik baitaude. Xehetasunak grafiko honetan ageri dira:

6. grafikoa. Diskriminazio-zantzuak begiraden arabera (2019)¹⁰

Kasuaren hasiera:

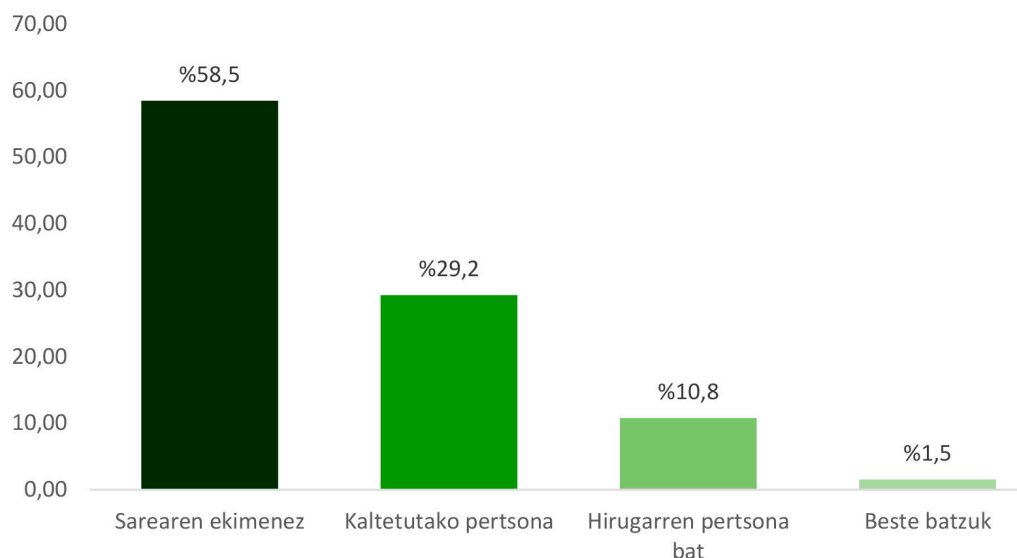
Antena diren erakundeen jardunbide ona egiaztatuta geratzen da kontuan hartzen badugu 2019an erregistratutako kasuen erdiak baino gehiago (% 58,5) antenek beraiek identifikatu dituztela.

¹⁰ Artatu den kasu batean informazio hori ez da jaso

Beste alde batetik, urte horretan jasotako kasuen % 30 inguru kaltetuek beraiek proposatu dituzte, eta % 10,8 hirugarren baten ekimenez. Bi kasu horiek adierazten dute jendeak baduela Sarearen berri; horregatik, interpretatu liteke Eraberean Sarea erreferentzia moduan finkatzen ari dela, diskriminazioaren biktimei arreta eskaintzeko eginkizunean.

2018an, berriz, kasuen % 74 diskriminazioaren biktimak berak egin zuen salaketa, eta horrek adierazten du Sarea gero eta proaktiboagoa dela, bere ekimenez identifikatu baititu txosten honetan jasotzen diren kasuen erditik gora.

7. grafikoa. Kasuaren hasiera (2019)

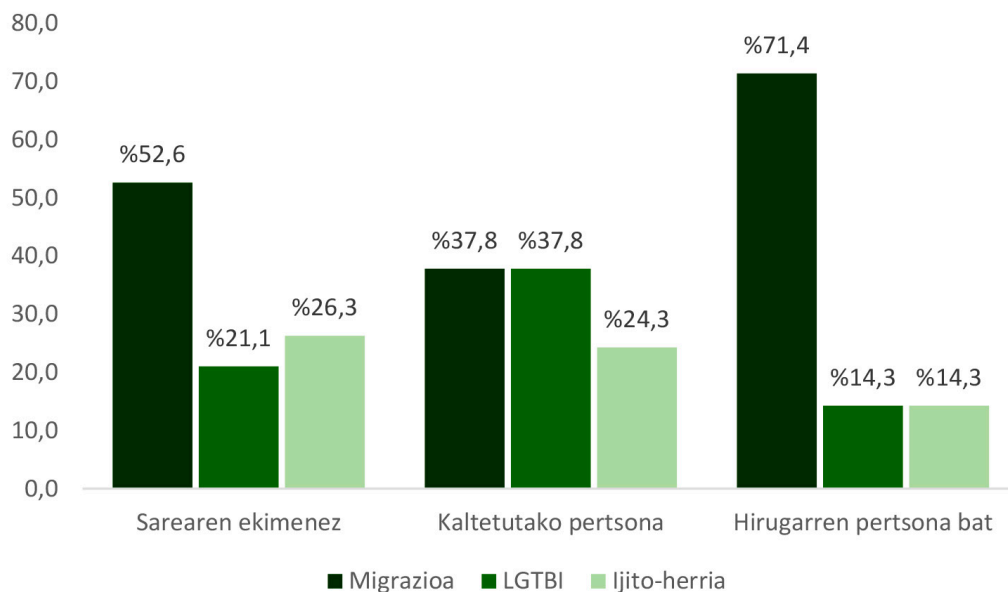
Honek aldaketa batzuk agertzen ditu aurreko urteen aldean:

- Sarearen ekimena nabarmen areagotu da. *Antena* diren erakundeak esperientzia biltzen ari dira, eta gero eta handiagoak dira duten ezagutza eta kasuak identifikatzeko duten gaitasuna.
- Kaltetuen eskaerak gutxitu egin dira. Hori gerta liteke, alde batetik, Sareak gero eta protagonismo handiagoa duelako eta proaktiboagoa delako —kasu gehiago irekitzen baititu bere irizpideei jarraikiz—, eta beste alde batetik, biktima batzuei diskriminazioaren inguruko irizpidea falta zaielako. Horrek eragiten du, batzuetan, jasaten ari diren errealitatearen kontzientzia gutxi izatea hainbatek, eta normaltzat jotzea bizi dituzten diskriminazio-egoerak.
- Antzeko joera dago hirugarrenek egindako salaketen kasuetan (2018an % 9, eta 2019an % 10,7). Aurreko puntuan azaldutako arrazoi beragatik, askotan beste pertsona batzuek salatzen dituzte kasuak (lagunak, ezagunak edo ezezagunak izan arren besteen diskriminazio-egoera hurbiletik bizi dutenak), diskriminazioa hauteman dutelako.

Kasuaren hasiera begiraden arabera:

Begiraden arabera, datuek hau adierazten dute:

8. grafikoa. Kasuaren hasiera begiraden arabera (2019)

Ikusten dugunez, Ereberian Sareak berak ustezko diskriminazio-egoeratzat jo dituen kasuetatik erdiak baino gehiago (% 52,6) atzerritar jatorriko edo nazionalitateko biztanleriarekin lotutako auziei dagozkie, eta arrazakeria- eta xenofobia-forma desberdinetan agertzen dira.

Horren ondoren, Ijito-herria izan da Sarearen alarma gehien piztu dituen bigarren kolektiboa, hasitako kasu guztien % 26,3 haiei baitagozkie. Pertsonen sexu-orientazioagatik edo sexu-praktikengatik eragindako diskriminazioa agertu da Sareak hasitako kasu guztien bosten batean (% 21,1).

Oro har, Sareak 2018an baino kasu gehiago identifikatu ditu begirada guztietan (Migrazioa, Ijito-herria eta LGTBI kolektiboa), orduan portzentajeak % 54,5ekoa, % 24koa eta % 9,16koa izan baitziren, hurrenez hurren.

Kaltetuak berak eskatuta hasi diren kasuei erreparatzen badiegu, ikus dezakegu begirada proaktiboenak migrazioari eta LGTBI kolektiboari dagozkienak direla (% 37,8 bi kasuetan). Haien atzetik, Ijito-herriari dagozkio kaltetuaren ekimenez Sareak artatu dituen kasu guztien % 25 inguru.

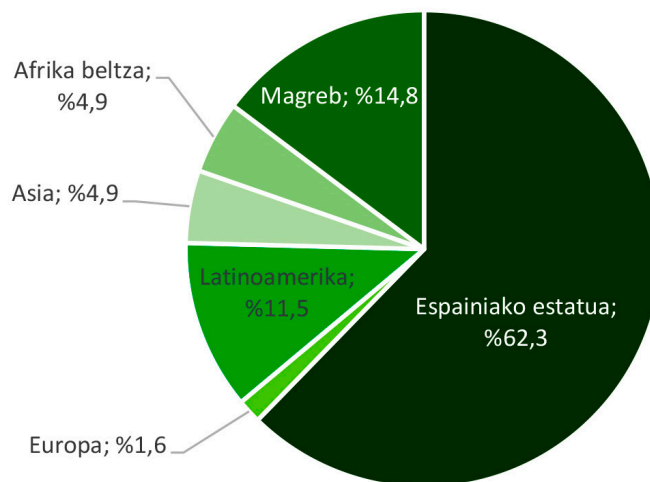
Azkenik, hirugarren batek –gehienetan diskriminazio-egoeraren lekukoa– eskatuta hasi diren kasuei dagokienez, azpimarragarria da gehien-gehienak (% 71,4) migrazioaren begiradarekin lotutakoak direla. Haren atzetik, Ijito-herriari eta LGTBI kolektiboari dagozkien begiradek balio txikiagoak erakusten dituzte (% 14,3 bi kasuetan).

Horrek guztiak erakusten du txostenean jasotzen den joera 2018koaren antzekoa dela; izan ere, portzentajeak eta horien banaketa antzekoak ziren: iaz, kaltetuak berak eskatuta hasi ziren kasuen % 37,5 LGTBI kolektiboko kideei zegozkien, % 29,16 Ijito-herriari eta % 32,9 jatorri edota nazionalitate atzeritarreko pertsonen.

Artatutako pertsonen jatorrizko eremu geografikoa:

Artatutako pertsonen jatorrizko eremu geografikoari dagokionez, hau da banaketa:

9. grafikoa. Artatutako pertsonen jatorrizko eremu geografikoa (2019)

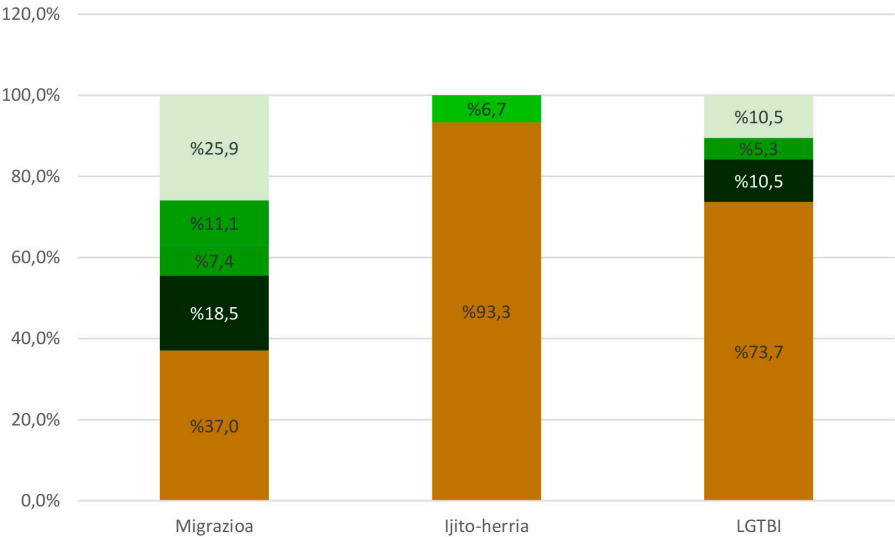

Eraberean Sarera ustezko diskriminazio-kasuak salatzen jo duten 10 lagunetatik 6 jatorriz espainiarrak dira. Haien atzetik, afrikar jatorriko biztanleria da ugariena, kasuen % 19,7 baitira (% 14,8 Magreb aldekoak eta % 4,9 Afrika beltzekoak).

Gehien ageri den hirugarren kolektiboa latinoamerikarra da, kasuen % 11,5arekin. Gutxien ageri diren kolektiboak hauek dira: asiarrak, eta azpimarragarria da haien artean ez izatea txinatarrik, gehienak pakistandar baitira; europarrak ere gutxi dira, gehien bat ekialdeko herrietakoak (errumaniarrak, esate baterako).

Artatutako pertsonen jatorrizko eremu geografikoa, begiraden arabera:

10. grafikoa. Artatutako pertsonen jatorrizko eremu geografikoa, begiraden arabera (2019)

2. taula. Jatorrizko eremu geografikoa begiraden arabera (2019)¹¹

	Migrazioa	Ijito-herria	LGTBI
Espainiako estatua	10 (%37)	14 (%93,3)	14 (%73,7)
Europa	0	1 (%6,7)	0
Latinoamerika	5 (%18,5)	0	2 (%10,5)
Asia	2 (%7,4)	0	1 (%5,3)
Afrika beltza	3 (%11,1)	0	0
Magreb	7 (%25,9)	0	2 (%10,5)
Guztira	27 (%100)	15 (%100)	19 (%100)

11 Artatutako 4 kasutan ez da ageri jatorrizko lekua

Begirada migratzaileari dagokionez, deigarria da, arrazakeria eta xenofobiarekin lotutako kasu gehienetan, kaltetua Estatu espainiarrekoa izatea. Beharbada horrek adierazten du dagoeneko nazionalitatea hartu duten pertsonen portzentajea handia dela.

Espainiar nazionalitatea dutenen ondoren datoz, hurrenez hurren, Magrebeko jatorrikoak (% 25,9) eta Latinoamerikakoak (% 18,5). Zenbaki txikiagoak aurkitzen ditugu beste jatorri batzuetan; esaterako, Afrika beltzean (% 11,1) eta Asian (% 7,4).

Ijito-herriari dagokionez, kaltetuen % 90 espainiar nazionalitatekoak dira. Horrek agerian uzten du Ijito-herriak jasaten duen ikuspegi diskriminatzailea: ijitoen kontrako jarreraren edo *romafobiaren* adierazle nabarmena da, bai ijito espainiarren kolektiboarekiko, bai ijito errumaniarrak direnekiko (kasu 1).

Azkenik, LGTBI kolektiboak ere joera hori bera erakusten du: % 73,7 espainiarrak dira, eta ondoren daude Magrebetik edo Latinoamerikatik etorritakoak (% 10,5 bi lekuetatik). Kasu horiek gehienek aipatzen dute urratuta ikusi dutela beraien bizitza pertsonala eta sentimentala askatasun osoz eta leku publikoetan garatzeko duten eskubidea.

Aisialdiko guneak, diskriminazio libreko guneak.

2019an Eraberean Sarearen aplikazioan jaso ziren kasuak aztertuta, argi esan daiteke diskriminazioa gehien ageri den lekuetako batzuk gaueko aisialdiko guneak direla.

Izan ere, maiz irakurtzen ditugu erasoak jasan duten pertsonen istorioak, arrazoiak ugari izan daitezkeela, baina kasu askotan pertsona horien sexu-aukera edo jatorri geografikoa daude atzean. Lehenengo taldeko pertsonak –LGTBI kolektiboa– salatutako egoeretan hitzezko erasoak ez ezik fisikoak ere izan dira, bai sarrerak kontrolatzen dituztenen aldetik, bai lokalen barruan egoten diren langileen aldetik ere (esaterako berokien gordelekukoak). Esaterako, Donostiako aisialdiko lokal ospetsu batean hitz hauekin eraso zioten homosexual bati: ‘hara, ospa egin ezak marikoi horrek’.

Atzerritar jatorriko pertsonen salaketen artean, hurrengoak jaso zen: jatorri magrehtarreko pertsona bati diskoteka batera sartzea galarazi zioten, jatorri horretako jendea arazotsua izaten dela esanez.

Kasu guztietan ere diskriminatutako pertsonak egoera salatzea erabaki zuten, eta salaketen emaitza desberdinak izan dira: kasu batzuetan, lokal horietako langileek onartu dute gai horiei buruz hitz egitea, eta beraien ikuspuntua azaldu dute; beste kasu batzuetan, berriz, auzi administratiboak hasi dira diskriminatzaileen aurka.

Artatutako kasuak jatorrizko herrialdearen arabera:

Kasu horietan inplikaturik dauden pertsonen jatorrizko herrialdeei erreparatzen badiegu, ikusten dugu Estatu espainiarrekoak direla erditik gora, eta askoz atzerago daudela beste kolektiboak, marokoarrak (9 kasu) edota venezuelarrak (3 kasu). Datu horiek erakusten dute diskriminazioa bere ohiko mugak gainditzen ari dela eta beste pertsona eta kolektibo batzuk hartzen dituela, orain arte jasotako kasuetatik urrun direnak.

3. taula. Artatutako kasuak jatorrizko herrialdearen arabera (2019)¹²

Armenia	1	Nikaragua	1
Kolonia	1	Pakistan	1
Espainiako estatua	38	Peru	1
Ekuatore Ginea	1	Errumania	1
Iran	1	Senegal	2
Maroko	9	Venezuela	3
Mexiko	1	GUZTIRA	61

¹² Artatutako 4 kasutan ez da ageri jatorrizko herrialdea

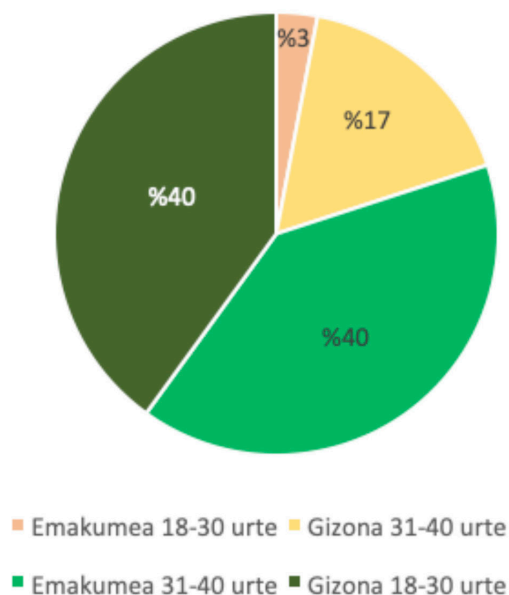
PROFIL SOZIODEMOGRAFIKOA BEGIRADEN ARABERA

Migrazioa

Ondoko grafiko honen arabera, beste herrialde batzuetatik iritsitako pertsonen kolektiboaren irudi hau eman liteke: 18 urtetik 30 urtera bitarteko gizona, edo 31 urtetik 40 urtera bitarteko emakumea (% 40 dira bi kasuetan).

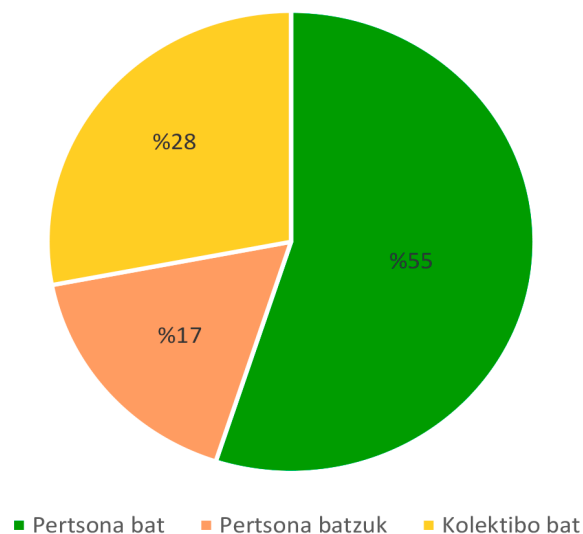
Datu horiek indartzen dute gure autonomia-erkidegoan bizi diren jatorri atzerritarreko pertsonen motibazioa ekonomikoa delako ideia, guztiak ere izanik laneko adinean dauden gazteak, migrazio-prozesuan beren lan-baldintzen hobekuntza bilatzen dutenak.

11. grafikoa. Biktimen profil soziodemografikoa (Migrazioa, 2019)

Beste alde batetik, Eraberean Sareak jasotako informazioaren arabera, begirada horri dagozkion kasuen erdian baino gehiagotan (% 55), salatu dituzten jarrerak edo gertaerak pertsona bakar batengan izan dute eragina. Hala eta guztiz ere, taldearen osagaia ere jasotzen da, kontuan hartzen badugu kasuen ia erdian (% 45) pertsona bat baino gehiago direla eragindakoak. Zehazkiago, kasuen % 17k pertsona multzo batengan dute eragina, eta kasuen % 28k kolektibo oso batengan ere bai. Hona grafikoa:

12. grafikoa. Diskriminazio-kasuak, eragindako pertsona kopuruaren arabera (Migrazioa, 2019)

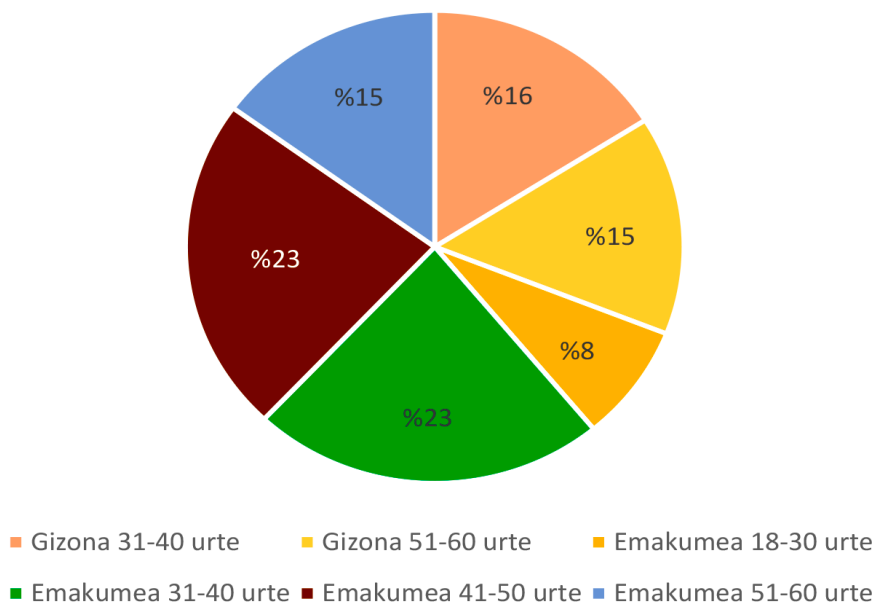
Lan-merkatua, zaurgarritasun-arloa.

Martxoan Eraberean Sareak identifikatu zuen Venezuelako nazionalitatea zuten hiru emakumeren kasua, lan-arloko jazarpena sufritzen ari baitziren enplegatzailearen aldetik. Lehenengo elkarrizketan kontatu zutenenez, enplegatzaileak beraien soldataren ehuneko hainbeste kentzen zien 'bisaren ordainketa' kontzeptua argudiatuta. Beraz, langileek beraien lan-baldintzak exijitzen zituzten bakoitzean, erantzuna izaten zen 'zu, paperik gabe, nora joango zara?', 'ez zara inor', 'ez duzu batere balio' edo 'polizia ezagutzen dut eta baditut lagunak laneko ikuskaritzan [...] gehienez ere isun bat ordainduko dut, eta zuek herrialdetik kanporatuko zaituztete'.

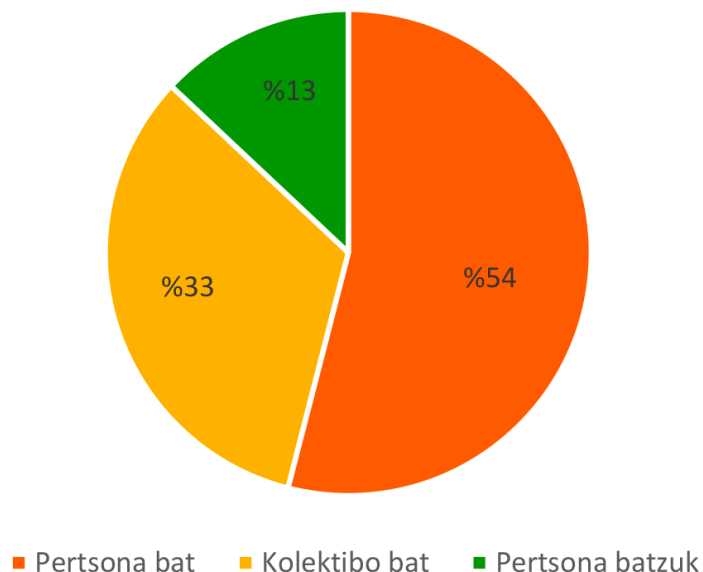
Zaurgarritasun-egoera horren aurrean, salaketaren egileek profesionalen bitartekaritza eskatu zuten, eta hori ikusita, Atzerriartasun Brigadako buruaren esku-hartzea eskatu zen. Salaketaren egileei elkarrizketa egin zitzaion, eta ondorengo esku-hartzean, enplegatuak epaitegira joan ziren deklarazioa ematera eta salaketa berrestera.

Ijito-herria

Diskriminazioaren biktimaden eta berelekuotasuna Eraberean Sarean eskaintzen duen ijitoaren profila 31 urtetik 50 urtera bitarteko emakumezko batena da (kasuen % 46). Horrek erakusten du diskriminazioaren intertsektionalitatea, era multidimentsionalean eragiten baitie pertsona horiei, emakumeak eta ijitoak izateagatik.

13. grafikoa. Biktimen profil soziodemografikoa (Ijito-herria, 2019)

Eragindako pertsonen kopuruari dagokionez, ondoko grafiko honetan ikus dezakegu kasuen erdian baino gehiagotan (% 54) pertsona bat bakarra aipatzen dela. Gainerako % 46an biltzen dira pertsona batzuei (% 13) edo kolektibo oso bati (% 33) eragiten dieten kasuak. Balio altu horrek erakusten du kolektibo espezifiko horrek duen talde-sentimendua noraino den garrantzitsua.

14. grafikoa. Diskriminazio-kasuak, eragindako pertsona kopuruaren arabera (Ijito-herria, 2019)**Ijito-herriarekiko diskriminazioa, normalizatua.**

Diskriminazioaren formak ugari dira, gertatzen diren testuinguru edo errealitateak bezainbeste, eta haren aurka lanean ari garenok aurrean aurkitzen dugun erronka nagusietako bat da norainoko normaltasun-egoerara iritsi daitekeen diskriminazioa.

Ildo horretan, 2019an, Eraberean Saretik salatu da 'Tabu' izeneko mahai-jokoa, non taldeko batek txartel batean idatzita dagoen hitza azaldu behar baitie bere taldekideei, beraiek hitza asmatu dezaten, txartel horretan bertan ageri diren bost hitzak erabili gabe.

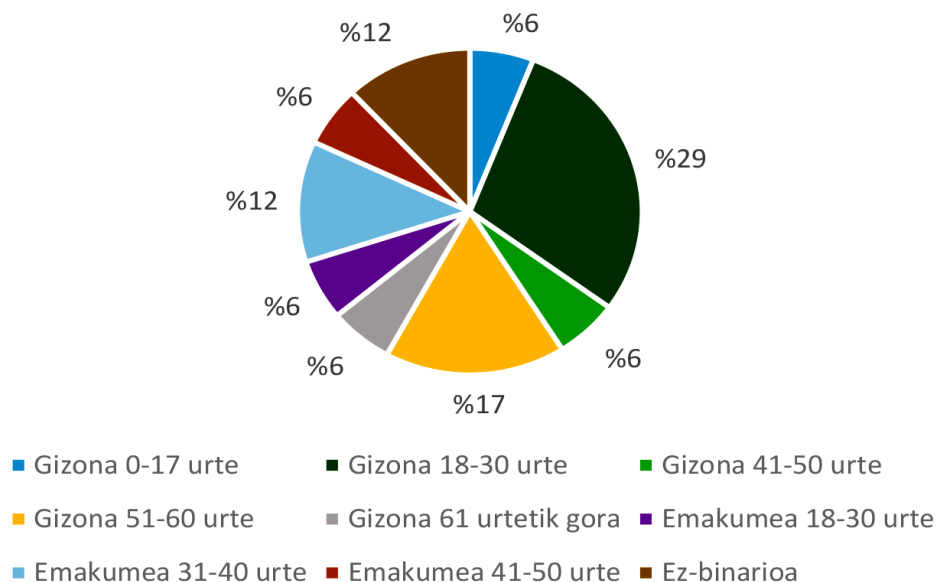
Horietako batean, asmatu beharreko hitza 'eskalea' zen ('vagabundo'), eta horrekin lotutako bost hitzak "mozkorra" ('borracho'), "zikina" ('sucio'), 'ijitoa' ('gitano'), "eskekoa" ('mendigo') eta "erromesa" ('pordiosero').

Diskriminatzeko eta iraintzeko forma baten normalizazio horren aurrean, Eraberean Sarearen ijito begiradaren antenak harremanetan jarri ziren mahai-jokoa merkaturatu zuen enpresarekin (Hasbro), zituzten arrazoiak adierazteko eta hitz hura aldatzeko edo kentzeko eskatzeko. Hurrengo egunean jaso zuten Hasbroren erantzuna, non azaltzen zuen txartel hori urte batzuk lehenago kendu zela eta orain Espainian merkaturatzen diren jokoaren aldaeretan ez dela agertzen. .

LGTBI kolektiboa

En el caso del colectivo LGTBI, el perfil de las víctimas del conjunto de casos LGTBI kolektiboaren kasuan, 2019an Eraberean Sarean jasotako kasuetako biktimen profil nagusia 18 urtetik 30 urtera bitarteko gizonezko batena da (% 29); ondoren daude 51 urtetik 60 urtera bitarteko gizonezkoak (% 17). Horien ondoren, sexu ez-binarioa duten 18 urtetik 30 urtera bitartekoak daude (% 12), eta 31 urtetik 40 urtera bitarteko emakumeak (%12), 15. grafikoan ikusten denez.

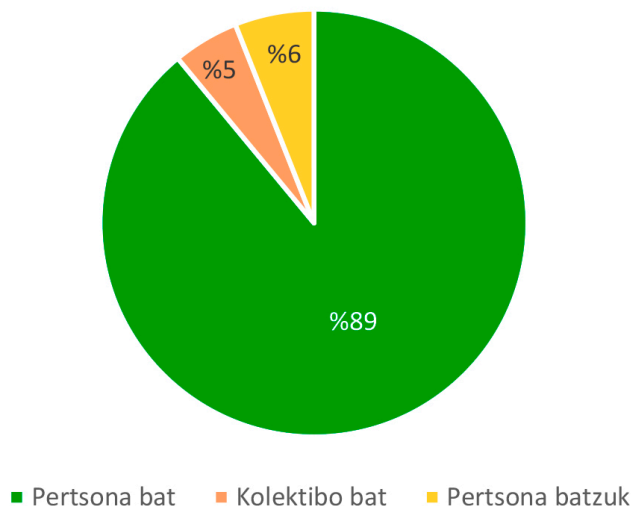
Hori guztia bi logikaren ondorioa da: alde batetik, kolektibo horrek jasaten dituen eraso homofoboak eta transfoboak daude, eta bestetik, lehen 'normaltzat' hartzen ziren hainbat egoera orain diskriminazio-egoeratzat hartzen dira.

15. grafikoa. Biktimen profil soziodemografikoa (LGTBI kolektiboa, 2019)

Kasuak eragiten dien pertsonen kopuruari dagokionez, berriro ere 'pertsona bakarra' kategorია da nagusia (% 89), eta modu puntualagoan agertzen dira 'pertsona batzuk' eta 'kolektibo bat' kategoriak (% 5 eta % 6, hurrenez hurren).

Batzuetan, sailkapen hori egin da artatutako pertsonaren hasierako balorazio bati erantzunez, hark uste duelako arazo pertsonala dela (gizonezko edo emakumezko horrena bakarrik), nahiz eta, ondoren, pertsona hori konturatzen den urratzen ari diren eskubideak LGTBI kolektibo osoarenak direla.

16. grafikoa. Diskriminazio-kasuak, eragindako pertsona kopuruaren arabera (LGTBI kolektiboa, 2019)

Lanpostuarekin lotutako logika diskriminatzaileak.

2019an LGTBI kolektiboak identifikatu zituen zenbait kasu, non pertsona baten sexu-orientazioa erabili zen argudio gisa pertsona hori bere lanpostuan erasotzeko.

Lehenbiziko kasuan, ostalaritzako lokal bateko zerbitzari emakumezkoa gizonezkotzat tratatzen zuen enplegatzaileak, hari min emateko. Tratu diskriminatzaile hori emateaz gain, enplegatzaileak esaten zien gainerako enplegatuei hari ez laguntzeko lan bakar batean ere, 'nahi duenean emakumea eta nahi duenean gizona' zela argudiatuz. Salatzaileak, hilabetetan tratu iraingarri hori jasan ondoren, baja hartu zuen aldi batez, eta bitarte horretan salatua lanetik bota zuten. Salatua enpresatik atera ondoren, salatzailea lanpostura itzuli zen.

Bigarren kasuan, diskriminazioa industria-arloko enpresa batean gertatu zen, pertsona batek tratu diskriminatzailea jasotzen baitzuen lankideen aldetik, homosexuala izateagatik. Ildo horretatik, salatzaileak egunero jasaten zituen irainak; are gehiago, WhatsApp talde bat sortu zuten jarduketa-mota horiek antolatzeko eta sustatzeko.

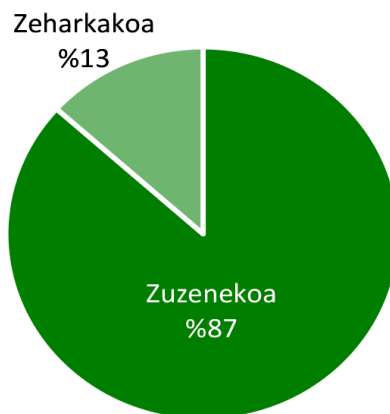
Bi kasu horietan diskriminazio-egoerak nabarmenak dira, pertsonen sexu-orientazioa diskriminatzeko gaitzat erabili baita. Horrek argi erakusten du Eraberean Saretik defendatzen diren berdintasunezko begiraden sustapenaren aldeko lanaren eta sentsibilizazioaren beharra.

DISKRIMINAZIO-EREMUAK

Diskriminazio-mota:

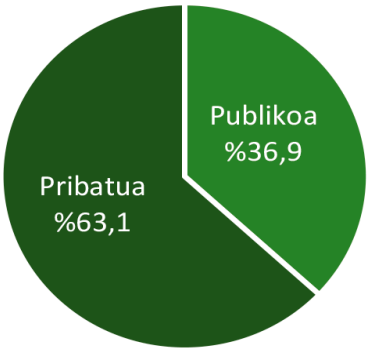
Oro har, Eraberean Sarean 2019an identifikatu diren diskriminazio-egoera gehienak (% 87) zuzeneko diskriminaziotzat jo izan dira. Horietan, kaltetuak diskriminazioa bere eskubideen aurrez aurreko erasotzat identifikatzeko gaitasuna izan du.

Gainerako % 13a zeharkako diskriminazio gisa definitu izan da, hau da, kaltetuek egoera horiek ez dituzte diskriminazio gisa bizi, baina nolabait, haien eskubideak eta askatasunak baliatzea eragotzi dela irizten diote.

17. grafikoa. Diskriminazio-mota (2019)**Diskriminazio-eremua:**

Aurreko urteetan sektore publiko eta pribatuaren artean ikusi izan ditugun aldeak murriztu direla aipatu behar da, eta beraz, neurri batean berdinduz doazela sektore batean nahiz bestean hautemandako diskriminazio-egoeren kopur egoerak kasu guztien % 36,9 izan dira, eta eremu pribatuan hautemandakoak, berriz, % 63,1 izan direla zenbatetsi da. 2018an, ordea, kasuen % 20 eremu publikokoak izan ziren, eta % 80 eremu pribatukoak.

18. grafikoa. Diskriminazio-eremua (2019)

Ondoren zehazten dugu diskriminazio-egoera horiek zer arlotan gertatu diren, eremu publikoan nahiz pribatuan:

4. taula. Diskriminazioa zer arlotan gertatu den (2019)

Eremu Pribatua		Eremu Publikoa	
Osasuna	%2,4	Justizia	%4,2
Beste batzuk	%4,9	Kultura	%4,2
Bizikidetza	%7,3	Enplegua	%4,2
Komunikazioa eta internet	%7,3	Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoak	%4,2
Enplegua	%7,3	Hezkuntza	%8,3
Gaueko aisialdia	%12,2	Beste batzuk	%12,5
Merkataritza-lokalak	%19,5	Etxebizitza	%16,7
Etxebizitza	%39	Gune publikoak	%20,8
		Osasuna	%25

Eremu pribatuan diskriminazio-kasu gehienak etxebizitzaren inguruan gertatzen dira (% 39), hainbatetan jardunbide txarrak salatu baitira higiezinaren zenbait agentziari egotzita, trabak jartzen baitituzte etxebizitza bat alokatzeko orduan.

Jarraian, merkataritza-lokaletan atzeman da diskriminazio-kasu gehien (19,5%) -bertan agerikoagoak dira desberdintasunaren begiradak-, eta ondoren gaueko aisialdiarekin lotutako lokaletan (12,2%).

Enpleguan ere izaten dira (lanbidearen arloan askatasunak baliatzearekin lotutakoak), bai eta komunikazioan nahiz Interneten ere, kolektibo batzuen aurkako gorrotoa eta aurreiritziak zabaltzen dituzten diskurtsoak salatu izan baitira.

Higiezinaren baliabideak, atzeritar jatorriko herritarren eragozpenik handiena.

2019an, urte osoan zehar ugari izan dira higiezinaren inguruko diskriminazioaren salaketak, atzeritar jatorriko herritarren kolektiboaren aldetik. Kasu horietako gehienetan, higiezinaren agentziak mesfidati izaten dira pisuak atzeritar jatorriko herritarrei alokatzeko orduan.

Oro har, diskriminazio hori zeharka gertatzen da, alegia, argitaratzen diren iragarkietan oso zaila da aurkitzea espainola ez den jatorriko pertsonak ez direla onartzen dioten testurik, baina salatzaileek esaten dutenez, higiezinaren agentziak etxebizitza alokatzeko eragozpenak jartzen hasten dira, espainiarrak ez direla ikusten dutenean.

Ijitoek ere arazo hori bera izaten dute, eta batzuetan hitz iraingarriak ere entzun behar izaten dituzte higiezinaren agentzietako langileen aldetik, esaterako ijitoak ez direla zibikoak eta horregatik ezin dutela haiei inongo etxebizitzarik alokatzeko arriskurik hartu.

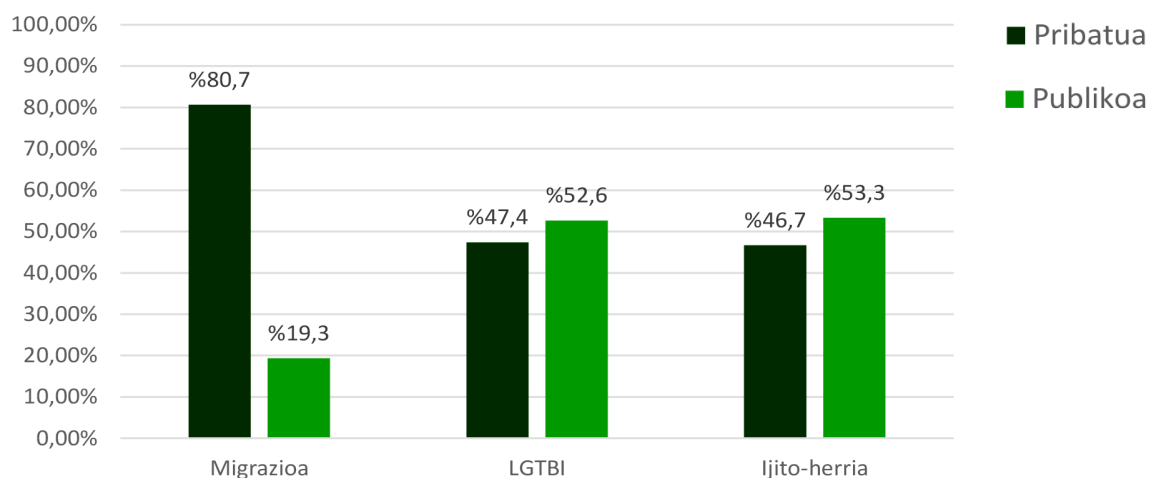
Eremu publikoan, salaketa gehienak osasunaren arlokoak dira (% 25), lehen mailako arretan izandako esperientziekin lotuta. Espazio publikoan ere agertzen da arazoa (%20,8), bai kalean (parkeetan, etorbideetan...), bai garraio publikoan. Etxebizitza publikoaren arloa ere aipagarria da (%16,7); esaterako, lanpostu publikoa betetzen duten pertsonak arreta txarra eskaini dute kasu batzuetan, edo bazterketa-egoeran edo -arriskuan dauden pertsonentzako bizileku-baliabideekin lotutako egoerak ere izan dira.

Eremu publikoan, hezkuntza-sisteman ere atzeman da kasuren bat (%8,3). Ildo horretatik, pertsonaren batek adierazi du diskriminazio-motaren bat edo tratu baztertzalea jaso duela arrazagatik, etniagatik edo sexu-orientazioagatik.

Diskriminazio-eremua begiraden arabera:

Diskriminazio-eremua begiraden arabera aztertuta honako emaitza hau lortu dugu:

19. grafikoa. Diskriminazio-eremua begiraden arabera (2019)

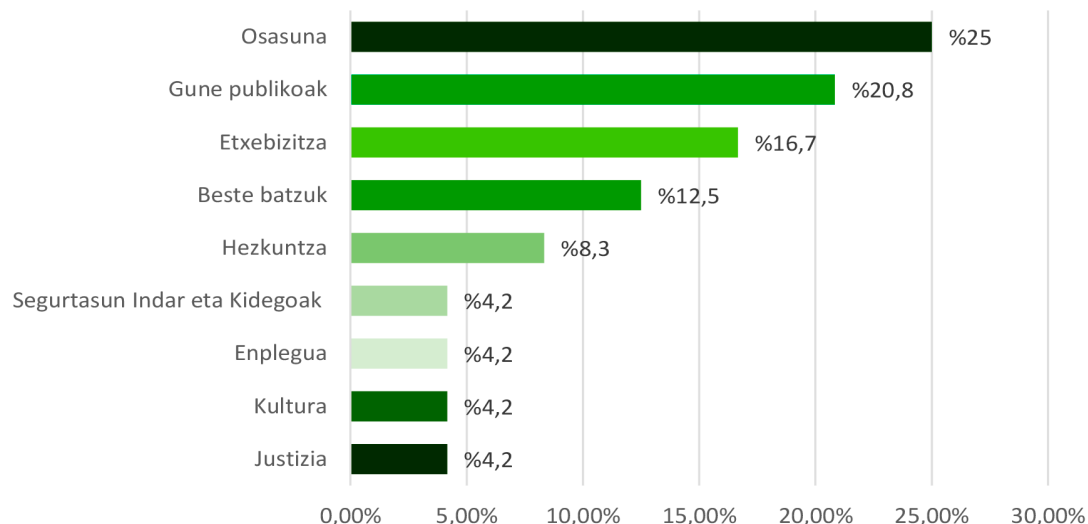
Begiradei erreparatzen badiegu, espazioen bizipen desberdina dutela esan genezake, grafikoak adierazten digunez: atzeritar jatorriko pertsonak neurri handiagoan identifikatzen dute espazio pribatua beraien eskubideak urratzen diren espazio batekin (kasuen % 80,7). LGTBI kolektiboaren eta Ijito-herriaren kasuetan, joera horrek kontrako noranzkoa hartzen du, pertsona horien ustez espazio publikoetan gertatzen direlako beraien eskubideen urraketa gehienak (hurrenez hurren, kasuen % 52,6 eta % 53,3).

Atzeritar jatorriko pertsonen iritziz, merkataritza-lokaletan eta beraien esperientzia pertsonaletan jasaten dituzte diskriminazio-egintza gehienak. LGTBI kolektibokoek, berriz, espazio publikoetan (kaleetan, parkeetan eta garraioetan -autobus publikoetan-) izaten duten zaurgarritasuna salatzen dute.

Ijito-herriaren kasuan, ezinegon-sentimendua azaltzen da kexa gehienetan, izan ere, zenbait pertsonak edo taldek aurreiritzietan eta estereotipoetan oinarritutako jokabideak dituzte, ijitoekin harremanak dituztenean.

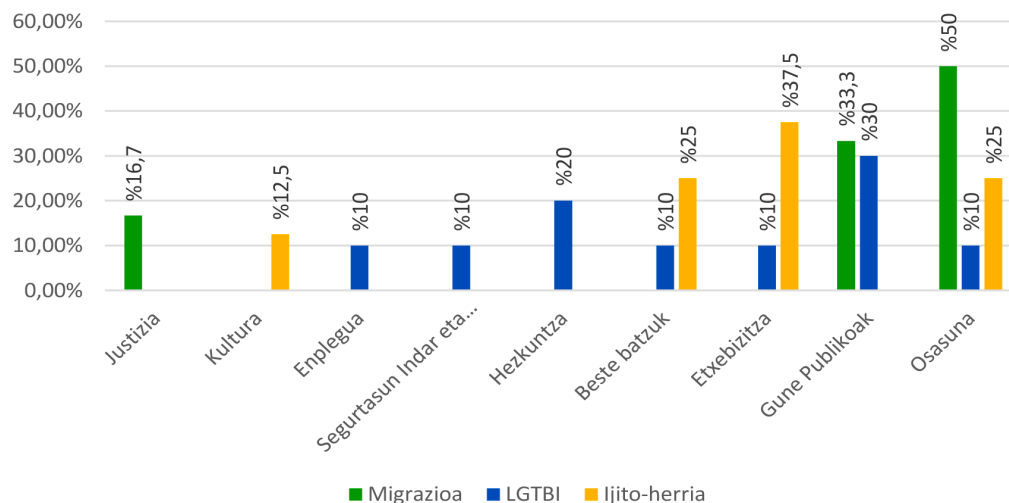
Eremu publikoa

Atal honetan aztertuko dugu zein den eremu publikoaren errealitatea, eta orobat begirada bakoitzak eremu horretan bizi duen egoera.

20. grafikoa. Eremu publikoa: diskriminazio-arlo nagusiak (2019)

Eremu publikoan, diskriminazio-kasu gehienak (6 kasu) osasun-sisteman hauteman dira. Horien ondotik, espazio publikoen erabilera eta gozamena ere (esaterako plazak eta parkeak), zaugarritasun-espazio gisa identifikatu dira.

Halaber, etxebizitza publikoa eta hari buruzko informazioa eskuratzea puntu gatazkatsua izan da. Hezkuntza-sistemaren gaineko salaketaren bat ere egon da; gainerakoetan (Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoak, Enplegua, Kultura eta Justizia) balio oso txikiak ageri dira, horregatik gutxiestekoak ez badira ere.

21. grafikoa. Eremu publikoa: diskriminazio-arlo nagusiak, begiraden arabera (2019)

Grafiko horretatik ondorio hauek atera daitezke:

- Beste herrialde batzuetatik etorritako pertsonen kolektiboaren iritziz, osasun-sisteman gertatzen dira beraien eskubideen urraketa gehienak (% 50).
- LGTBI kolektiboarengan eragin bereziki gogorra izaten dute parkeetan, kaleetan eta halako espazio publikoetan izaten diren jokabideek.
- Ijito-herriak etxebizitza publikoa eta hari buruzko informazioa eskuratzerakoan aurkitzen ditu zailtasunik handienak (% 37,5).

Atzerritar jatorriko pertsona batzuk gutxietsita sentitzen dira osasun-sisteman.

2019an identifikatu ditugun zenbait kasu azpimarragarriak dira, atzerritar jatorriko pertsona batzuek Osakidetzan jasan duten tratua erakusten baitute. Kasu batean, Europako ekialdeko emakume bat Osakidetza joan zen gaitz arraro bat sufritzen duen adingabeko umearekin.

Adingabeko hori jaio zenetik egon da ospitalean, eta horrek arreta espezifikoa eta espezializatua eskatzen du; ama horri zail egiten zaio arreta hori kudeatzea, hizkuntza ez dakielako. Muga hori gainditu beharrez, ama laguntzako hezitzaile batekin joan zen medikuarengana, eta medikuak laguntzako hezitzailearekin hitz egiten du (ez zuen amarekin aurrez aurre hitz egin nahi). Txikiaren gaineko esku-hartzea adosten saiatu ondoren, medikuak hezitzaileari ea *ospitalea berarentzat geldiaraztea nahi al zuen galdetu zion*, mespretxuz.

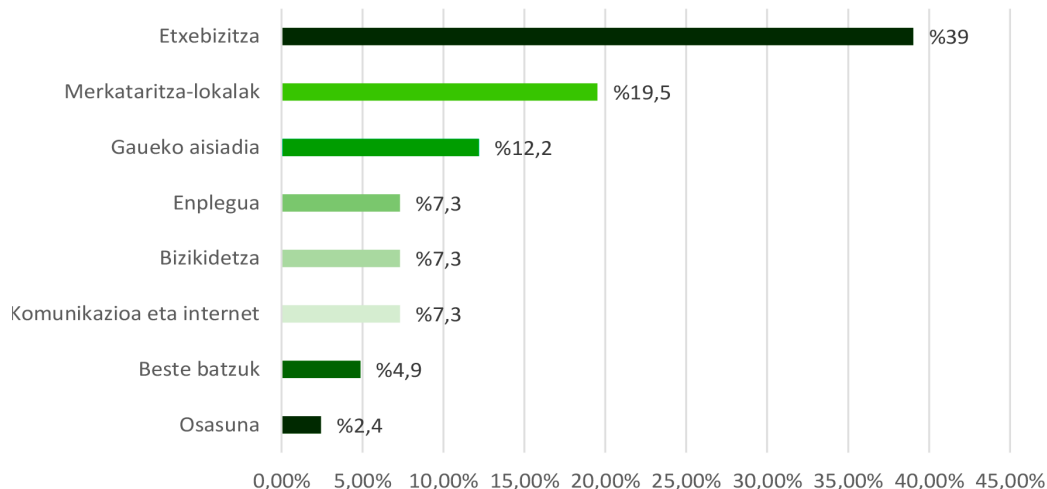
Beste kasu batean, emakume venezuelar batek semearentzako pediatriarekin hitzordua eskatu zuen, eta telefonoa erantzun zion administrazioko langileak hitz hauekin erantzun zion: "Aski da! Medikuen arreta izatea, dokumentazioa erregulatuta izan gabe!".

Horrek guztiak adierazten du sentsibilizazioa landu behar dela eragile guztiekin, aurrez aurre dituzten egoera pertsonalen nahiz administratiboen gaineko kontzientzia har dezaten.

Eremu pribatua

Eremu pribatuari dagokionez, hona hemen datuak:

22. Grafikoa. Eremu pribatua: diskriminazio-arlo nagusiak (2019)

Eremu pribatuan, etxebizitza da identifikatutako eragozpen nagusietako bat. Eremu horretan ohikoa da entzutea etxebizitzaren jabeak uzkur agertzen direla beraien etxebizitzak jatorri edo etnia desberdin bateko pertsonen alokatzeko.

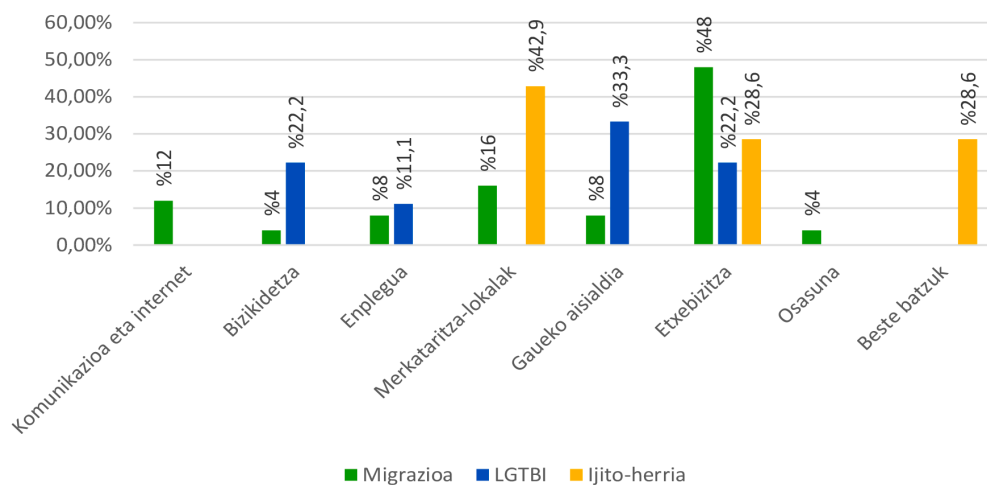
Modu berean, sarritan gertatzen da etxebizitza bat alokairuan eskaintzen duten agentziek atzera egiten dutela, etxebizitza hori alokatu nahi duena ijito etniakoa dela ikusten dutenean. Une horretan, salaketa egileek esaten dutenez, jarrerak aldatu egiten dira, eta lehen lankidetzaren giroa zena tentsio- eta mesfidantza-giro bihurtzen da.

Merkataritza eta ostalaritzako lokalak ere eskubideen urraketako leku gisa identifikatzen dira. Askotan entzuten dira, atzerritarrak edo ijitoak izateagatik, gainerakoei ez bezalako tratua ematen zaiela sentitzen duten pertsonen kexak.

Ildo beretik aurkitzen ditugu gaueko aisialdiko lokalekin lotutako kasuak, non salatzaileek identifikatu duten tratu desberdina, kolektibo zehatz bateko kideak izateagatik.

Lanpostuak eta bizikidetza ere arlo gatazkatsuak izaten dira, are gehiago, krisiaren hondar-eraginen ondorioz ezkutuko jarrera baztertzailak agerian geratzen diren testuinguru batean.

23. grafikoa. Eremu pribatua: diskriminazio-arlo nagusiak, begiraden arabera (2019)

Grafikoa ikusita ondorio hauek ateratzen ditugu:

- Atzeritar jatorriko pertsonen multzoarentzat etxebizitza lortzea da zailtasunik handiena. Izan ere, jarrera diskriminatzaileak merkatu librearen irizpidetik justifikatzen dituzten diskurtsoak entzutea ohiko gauza da, benetan horien atzean arrazan oinarritutako arrazoibide diskriminatzailea egon arren.
- Ijito-herriak eta LGTBI kolektiboak merkataritzako eta gaueko aisialdiko espazioetan aurkitzen dituzte, hurrenez hurren, diskriminazio-egoera gehien. Oro har eztabaidak izaten dira, eta hitzezko erasoak edo eraso fisikoak izatera igaro daitezke. Are okerrago, ematen du etnien edo sexu-orientazioan oinarritutako diskriminazio hori nolabaiteko normaltasunez hartzen dela.
- 'Komunikazioa eta Internet' kategoriari dagokionez, deigarria da Internet gero eta gehiago bilakatu dela ez-leku bat, non gorrotoaren diskurtsoak barreiatzeko bide zabala aurkitzen duen.

Adierazpide arrazistek, homofoboek, transfoboek eta bestelakoek abagune perfektua aurkitzen dute Internetek eskaintzen duen anonimotasunean, haiekin bat egin nahi duten pertsona guztiengana iristeko.

Ijito-herria, errezeloaren biktima.

Ijito ugari salatu dute 2019an zehar, jasan behar izaten duten tratu desberdina. Ildo horretatik, aipagarria da familia baten kasua. Oporrak antolatu zituzten Errioxako kanpin batean pasatzeko. Erreserba egiteko deitu zutenean, telefonoz adierazi zieten ez zela beharrezkoa, egun horietan lekua sobera zutelako (25en bat plaza libre).

Gauza katramilatzen hasi zen kanpinean ijitoek sarrera debekatua zutela esan zutenean, bazutela kanpinera sartzea debekatuta zuten pertsonen zerrenda bat, lehenago kalteak eragin zituztelako instalazioetan edo han

zorra zutelako. Azkenean, kanpinak ukatu zion sarrera familia horri, arazoak ekar zitzaketela argudiatuta, ijito etniakoak izate hutsagatik.

Ijito-herriarekiko begirada diskriminatzaile hori islatzen da, baita ere, janari azkarreko frankizia ospetsu bateko jatetxe batean gertatutako kasuan. Orduko hartan, ijito etniako kide bat joan zen telefonoz enkargatutako pizza hartzera, esandako denbora igaro ondoren. Lokalera iritsi zenean, eta zerbitzariari berak eskatutako pizzaz galdegin zionean, hark erantzun zion gezurretan ari zela esandako denbora iragan zela esanda, eta 'ijito guztiak berdinak zarete, lehenbizi zuei ematea nahi duzue eta beti gezurra esaten duzue'. Langile horrekin hitz egiten saiatu arren, hark ez zuen desenkusatu nahi izan. Egoera ikusita, ijitoa diskriminatua sentitu zen eta erreklamazio-orrria eskatu zuen. Antenak aholkua eta laguntza eman zion une oro pertsona horri.

Adibide horiek biek argi erakusten dute norainoko mesfidantza dagoen ijitoenganako, funtzionatzeko eskema horiek estereotipoetan iltzatuak baitira, eta kolektiboaren gaineko ezjakintasun oso nabarmenetik sustatuak.

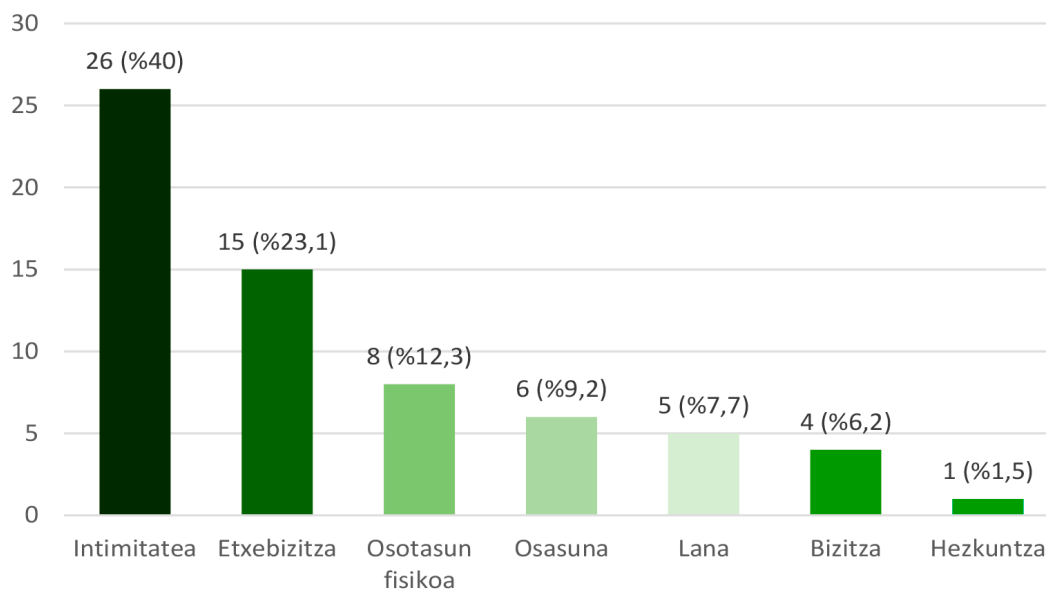
Urratutako eskubideak:

Urratutakotzat salatu diren eskubideak aztertzen hasiz gero, azpimarragarria da kasuen erditik gora intimitaterako eskubidearekin lotuta daudela. Auzi hori bereziki sentikorra da LGBTI kolektiboarentzat, haien kasuak erlazionatuta baitaude, batez ere, beraien bizitza sexuala eta afektiboa era librean eramateko askatasunarekiko erasoekin.

Ondoren, etxebizitza da beste alderdi gatazkatsuetako bat, izan ere, arlo horretan kokatzen den arrazakeria eta xenofobiaren ondorioz, atzerritar jatorriko herritarrek zailtasunak izaten baitituzte alokairuan dagoen etxebizitza bat lortzeko. Egoera hori errepikatu egiten da Ijito-herriko kideen kasuan, sarritan ijitoen aurkako jarreraren biktimak direlako.

Beste alde batetik, diskriminazioaren adierazle gorena, eraso fisikoa, kasuen % 12an agertzen da. Ildo horretatik, ugariak dira gaueko aisialdiko lokaletan izandako esperientzia txarren aipamenak eta horiek dira adierazpen arrazista eta xenofobo gorenak.

24. grafikoa. Urratutako eskubideak (2019)

NABARMENTZEKO KASUAK

Antenek 2019an diskriminazio-kasuak detektatzeko eta aztertzeke egin dituzten jardueri buruzko kapitulu hau amaitzeko, nabarmentzekoak dira auzibidean jarri diren zenbait kasu.

Eraberean Sareak 2019an erregistratutako 65 kasuetatik, 9 auzibidean jarri dira.

Epaitegira eramandako kasu horietatik, 2 kasuk dagoeneko badute epailearen azken ebazpena: largespen auto bat, eta adostasunez artxibatutako kasu bat (salaketa gurutzuak erretirata). Gainerakoak ebatzi zain daude.

Aurreko urteetan Eraberean Sareak tratatutako hainbat kasu ere auzibidean jarri ziren; 2019an epaitegietako bide hori amaitu da 9 kasutan. Kondena-epaia izan dutenetatik, ondoko hauek dira aipagarriak, guztiak ere LGBTBI begiradarekin lotutakoak:

- Delitu arinagatiko epaia, gorrotoaren astungarriarekin eta alderdi akusatuaren adostasunarekin.
- Epai betearazlea. Kalte-ordaina kobratzea eskatu zen, eta osorik kobratu zen.
- Derrigortze delituagatiko kondena-epaia. Urruntzeko zigor erantsia, 5 urtez eta 6 hilabetez, hurrenez hurren (bi akusatu), eta 2.000 euro ordaintzeko kondena, eragindako kalteengatik.

ERABEREAN SAREAK

ARTATUTAKO PERTSONEI
EGINDAKO ELKARRIZKETAK

IJITOEN AURKAKO DISKRIMINAZIO-TRATUAREN BIKTIMA BATI ELKARRIZKETA

Zer gertatu zen?

Etxe-agentzia batera joan nintzen pisu bat alokatu nahi nuelako. Bertan pertsona batek artatu ninduen eta, bere laguntzaz, pisu bat aurkitu nuen, behar nituen baldintzak betetzen zituena. Alokatzeko prozedura zein zen eta zer dokumentazio behar nuen adierazi zidaten eta, horrenbestez, handik egun batzuetara elkartzekotan geratu ginen. Nominak eta lan-kontratua eskatu zizkidan, bai eta 850 euro ere, erreserba egiteko.

Eskatutako dokumentuekin joan nintzenean, aurrekoan artatu ninduen pertsona konturatu zen ijito-elkarte batean lan egiten dudala, eta nire abizenak ere ijitoenak direla. Momentu horretan bera harritu egiten da eta engainatuta sentitzen da, informazioa gorde egin diodala uste baitu. Hori aurpegiratu eta aurreiritziz betetako komentarioekin hasi zen: “gaizki hasi gara”..., “zuk ez diguzu esan ijitoa zarenik”..., eta kexu da hori etxebizitza lortzeko estrategia bat izan dela.

Horrez gain, bere mesfidantza jasan behar izan nuen; izan ere, zalantza zuen nire dokumentuak legezkoak ote ziren, ijito-elkarte batekoak zirelako.

Orduan bankuko abala eskatu zidan, 3000 eurokoa, tramitazioarekin jarraitzeko, eta trabak jartzen hasi zela konturatu nintzen.

Eraberean Sarera zuzendu nintzen, eta bankuarekin batera jardutea erabaki zuten. Finantza-entitatera joan ondoren, Eraberean Sareak emandako aholkuei jarraituz, bankuko zuzendaria eta biok harremanetan jarri ginen telefonoz etxe-agentziakoekin, baldintza hori ez zela ezinbestekoa adierazteko, eta halako jokabidea pertsona hori ijito izateak eragindakoa zela.

Nola dago kontua gaur egun?

Azkenean etxebizitza bat lortu nuen, hasieran nahi nuena ez bazen ere, eta horregatik salaketa edo kexa bat jartzeari uko egin nion; gainera, fidantza bueltatzea lortu nuen; baina horrela izan ez balitz, epaitegietara jotzea pentsatuko nuke; izan ere, oso minduta, umiliatuta sentitu naiz, eta nire hitza zalantzan jarrita.

Bestalde, ikusi dut etxebizitzaren jabeak ere uko egin diola bere etxebizitza etxe-agenta horretan alokatzeari, nik jasandako tratua iraingarria izan dela aitortu du, bera ez zetorrela bat horrekin. Bere aldetik ez zegoen mesfidantzarik eta nire alde egin zuen. Hala ere, nik ez nuen etxebizitza hura lortu, jarritako traba guztiengatik.

Nola izan zenuen Sarearen berri?

Eraberean Sarean parte hartzen duen elkarte batekoa naiz; beraz, niretzat ez da zaila izan Sarearen berri izatea.

Nolakoak izan ziren Sareak eskainitako harrera eta laguntza?

Oso onak, eta ez nire lankideak direlako, eurekin baloratu ahal izan nuen zer ekintza jarri nezakeen martxan. Gainera, entzun eta ulertu egiten zidatela sentitu nuen eta hura zela nire kexak eta nahigabea adierazteko tokia.

Beste alde batetik, bankuak emandako babesak ikusarazi zidan ijitoak laguntzen dituzten pertsonak ere badaudela, ia egunero jasaten dugun diskriminazioaz jabetzen direnak.

Zerbait faltan bota al duzue?

Nik ez, dena positiboa izan da, benetan, eta ez da beste ezer behar izan. Baina, pentsatzen hasita, ez legoke gaizki jendeari informazio gehiago helaraztea, zerbitzu hori ezagutu dezaten.

Zein izan da aldea, kasu hau tratatu Sarearen parte izanik edo elkarte soilaren moduan?

Seguru asko, kostatu egingo zitzaidan nire kasa egitea; izan ere, bakarrik egonda kikildu egiten zara. Laguntzen zaituen norbait izateak edo, besterik gabe, aholkua ematen dizuna... ez zaudela bakarrik sentiarazten dizu, babesa duzula. Erabakiak hartzen laguntzen du, nahiz eta bide judizialak beti beldurra ematen duen.

Zer behar da, zure ustez, elkarrekin sarean egiten duten lana eraginkorragoa izan dadin?

Ez dakit nola egin daitekeen lan eraginkorrago, baina iruditzen zait baliabide hori ez dela ezagutzen eta, bestalde, batzuetan ez dela behar bezain azkarra; ekintza guztiak etengabe kontsultatu behar izateak motibazioa galarazi egiten dizu eta prozesua bertan behera uzten duzu.

Zer gaineratuko zenukete?

Ba, bai: ijitoa izanik, ezintasuna sentitzen dut etxebizitza bat alokatzeko orduan. Ez daukat "ijito itxurarik", eta eskatzen diren baldintzak betetzen ditut, eta, halere, diskriminatu egiten naute, eta eragotzi egiten didate etxebizitza izateko eskubidea baliatzea.

Elkarrizketaren egilea: Regina Borja (NEVIPEN)

BELO ISLAMIKOA ERAMATEAGATIK DISKRIMINAZIOA JASAN DUEN BIKTIMA BATI ELKARRIZKETA

2019ko ekainean lhssan-i hitzez eraso zioten autobus batean belo islamikoa eramateagatik. Kasua auzibidean dago.

DISKRIMINAZIOA AUTOBUSEZ DOA

Orain dela bi urte arte, lhssan guztiontzat emakume migrante eredugarria zen, integrazio-prozesu bikaina izandakoa. Gaztea, mendebaldar estilokoa, izen arabaiarra zen bere jatorria salatzen zuen gauza bakarra, izan ere, ez bere hazpegi fenotipikoek, ez bere janzkerak, ia-ia ezta bere azentuak ere, ez zuten ezagutza ematen Marokotik etorritakoa dela.

Egun batean, ordea, hausnarketa-prozesu luze baten ondoren, *zer esango ote duten* beldur ez izatea erabaki zuen eta beloa jantzi zuen. Hori zen aspalditik nahi zuena. Bere senarrak ere behin eta berriz esaten zion ondo pentsatzeko. Azkenik, 2018ko uztailean hiyab jantzita atera zen kalera eta, lehenengo aldiz Euskal Herrian bizi izandako 12 urteetan, sentitu zuen islamofobiak eragindako diskriminazioa zer den.

“Bazterketa-begiradak sentitzen hasi nintzen. Hitz mingarriak entzuten nituen kalean, eta irainak noiznahi, disimuloan edo. Autobusean ohikoagoak ziren mespretxuak. Toki itxia izanda, ez dago modurik gaizki esanak ez entzuteko”.

Eta hain zuzen ere, Gasteizko autobus baten barruan gertatu zen. Bertan, 2019ko uztailearen 11n, ahaztu ezin duen umiliazioa bizi izan zuen. Berarekin batera autobusean zihoan bidaiari bat, 63 urtekoa, liskarretan hasi zen lhssanen aurka, hura bi urteko alabarekin zegoela arduratu gabe. Besteak beste, holako irainak egin zizkion oihuka:

*"Joan zure herrialdera, gure zergen kontura bizitzera etortzen zarete, aprobetxatu egi-
ten zarete, izurra zaitez, ez duzu merezi jarleku horretan eserita egotea, ezta autobusa
erabiltzea ere, kendu zapia, alproja hori"* (eta beste hitz itsusi batzuk, hemen aipatzea
merezi ez dutenak).

Gizonaren amorru kutsua areagotu zenean eta lhssanengana hurbiltzeko keinua egin
zuenean honek ezin izan zuen gehiago jasan, gidariarengana joan zen eta Ertzaintzari
deitzeko asmoa adierazi zion, bai eta deitu ere.

Handik gutxira Ertzaintza ailegatu zen. Eta momentu hartaz lhssan-ek flash esangura-
tsuak gogoratzen ditu. Gogoratzen du deklarazioa hartu zion ertzainak, hitzez-hitzez, hau
galdetu ziola: zer esan dizu gizonak, "ohikoa halako kasuetan?". "Ohikoa?" erantzun
zion lhssan-ek, "Niretzat ezin da ohikoa izan iraintzea". Ez luke izan beharko, behintzat.

Laguntzera hurbildu zitzaion emakume batek iradokizun hau egin zion: *"beloa erama-
teak hainbeste arazo sortzen badizu, kentzea daukazu". "Ze erraza, ezta?" esaten dio
lhssan-ek bere buruari hura gogoratzean: "Irtenbiderik errazena da. Baina nire identi-
tatea da. Alderdi erlijiosoa alde batera utzita ere, nik beloa jartzen dut neuk erabaki
dudalako eta inork ezin dit esan jarri edo kendu egin behar dudan.*

Aldarrikapen horrekin lhssan-ek oso zabaldua dagoen ideia honen aurka egin nahi du:
*"zapia eramaten baduzu txolina zara, kulturarik gabekoa, alfabetatu gabea, ez zara
bertakoa. Eta beloa daramagula aurpegiratzen digutenean, barkamena eskatu behar-
ko genukeela ematen du".*

Baina berak ez zuen barkamenik eskatu nahi izan, kontrakoa, borroka egitea erabaki
zuen. 2019ko irailean CEAR Euskadiren bulegora joan zen, Gasteizko instrukzioko 1
zenbakiko Epaitegiaren adierazpena jaso orduko, bere kasuaren largespenaren berri
ematen ziona. *"Nola zitekeen bere salaketaz arduratu zen magistratuak, inolako dili-
gentzia edo ikerketarik egin gabe, zuzenean artxibatu izana, delitu-zantzurik ikusten
ez zuelako?"*

CEAR Euskadik largespen auto horren aurkako errekurtsua aurkeztu zuen 2019ko urria-
ren 22an Arabako Probintzia Auzitegiaren aurrean. Auzitegiak abenduan errekurtsua

onartzea ebatzi zuen eta instrukzioko epaitegiari agindu zion gutxieneko froga-eginbi-deak burutu zitzan, gertakariak konnotazio penalak zituen ala ez, zehaztasunez erabakitzeko.

Prozesua tramite-fase horretan dago, elkarrizketa hau idazteko momentuan (2020ko maiatza). Ihssan pozik dago Auzitegiaren erabakiarekin. Berak, biktima den aldetik, erreparazioaren premia dauka, hau da, beharra dauka Justiziak erakuts diezaion ez da-goela inpunitaterik halako irain arrazista eta xenofoboak egiten dituenarentzat.

Nahiko lukeen erreparazioari buruz galdetuta, Ihssan-ek esaten du *“berak niri barkamena eskatzeak, besterik gabe, ez dit balio”*. Akusatuak guztien aurrean iraindu zuen Ihssan eta honek eskatzen du *“isuna jartzea, kontuan hartzeko moduko zigor ekonomikoa, irakaspena izango den sententzia, jendea jabetzeko ezin dizutela nahi dutena esan beloa eramateagatik. Nork bere iritzia izan dezake, jakina, baina ez du eskubiderik nik entzun behar izan nituen –eta sarritan entzuten ditudan– astakeriak esateko*.

Egia da, astakeria horiez gain, Ihssan-ek ahots atseginak ere entzuten dituela, gizalegezkoak, tratu-berdintasunaren aldekoak eta diskriminazioaren aurkakoak. Azken horien artean, gazte batzuenak gogoratzen ditu emozionatuta, autobuseko gertakarian gizon hari aurre egiten ausartu ziren gazteak, irainak grabatu eta gero Facebooken zintzilikatu zituztenak. Gazte haien ausardia atsegina izan zen; hala ere, ordutik Ihssan-ek ez du ia 6. autobusa hartzen, autobus hori da bere etxera eramaten dueña. *“Nahiago dut oinez joatea, berdin dio bero edo hotz egin, batez ere, nire alabarekin banago. Zorionez, alabak ez du ulertzen bere amari zergatik gustatzen zaion hainbeste oinez ibiltzea, azken bolada honetan”*.

Elkarrizketaren egilea: Rosabel Argote (CEAR Euskadi)